

Gemeente Rotterdam

College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40

3011 AD Rotterdam

Postadres: Postbus 70012

3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl

E-mail: bbo@rotterdam.nl

Inlichtingen: L Hameeteman

Telefoon: 06 13 41 27 91

Aan Minister van Economische Zaken en Klimaat

Portefeuillehouder: Bonte

Cluster: Stadsontwikkeling

Ons kenmerk: BS20/00957, 20bb9361

Uw kenmerk:

Datum: B&W 21 juli 2020

Betreft: zienswijze op de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Geachte minister Wiebes,

Op 22 juni 2020 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) opengesteld voor consultatie. Wij hebben met belangstelling het wetsvoorstel gelezen en maken graag gebruik van deze mogelijkheid om op het wetsvoorstel te reageren.

In het Klimaatakkoord hebben onder andere het Rijk, provincies, gemeenten, woningcorporaties en energiebedrijven met elkaar afgesproken om de gebouwde omgeving vrijwel CO₂ vrij te maken. Het verduurzamen van de warmtevoorziening in gebouwen speelt daarbij een grote rol. Ruim acht miljoen gebouwen moeten op een andere manier worden verwarmd. Naar verwachting wordt ongeveer de helft hiervan op een warmtenet aangesloten.

Ook Rotterdam heeft de ambitie om de bestaande 263.000 aardgasaansluitingen te vervangen door een aansluiting op een duurzame energiebron. Uit de WAT kaart van Rotterdam blijkt dat voor veel wijken in Rotterdam een collectief warmtenet het goedkoopste alternatief is voor aardgas. De regio Rotterdam - Den Haag heeft ook een unieke positie als het gaat om warmte door de industrie in de haven van Rotterdam en de potentie voor geothermie in de regio. Uit de concept RES komt naar voren dat er in de regio een overschot is aan (rest)warmte. Dit biedt Rotterdam belangrijke bouwstenen om de gebouwde omgeving vrijwel CO₂ vrij te maken.

In onze zienswijze gaan we achtereenvolgens in op:

1. Het langetermijnperspectief en daarbij horende systeemkeuzes
2. De borging van de publieke belangen
3. Uitvoeringspunten
4. Relatie met andere trajecten

1. Langetermijnperspectief: systeemkeuzes

De WCW is onlosmakelijk verbonden aan veranderingen in het bredere energiesysteem. Dit energiesysteem gaat de komende jaren sterk veranderen: van fossiel naar duurzaam, van centraal naar decentraal en van consument naar prosumers. Er komen meer energiedragers, systemen worden lokaler en wisselen met elkaar uit. Duurzame bronnen produceren niet altijd gelijktijdig energie in relatie tot de warmtevraag. Dit betekent dat de onderlinge afhankelijkheid binnen het energiesysteem toeneemt. Daarom zien wij de WCW als een transitiewet, die de mogelijkheid en ruimte biedt om toe te werken naar een integraal energiesysteem. Daarbij is het van belang dat toekomstige ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt door nu een marktordening voor warmtenetten te kiezen en vast te leggen die de benodigde vrijheidsgraden kent. We staan namelijk aan het begin van de transitie naar een CO₂-arme gebouwde omgeving. We leren wat daarvoor nodig is, onder andere in de proeftuinen aardgasvrije wijken. De ervaringen die daar worden opgedaan, moeten worden benut om passende randvoorwaarden voor de energietransitie vorm te geven.

Ruimte binnen het energiesysteem

Zoals is aangegeven in uw brief aan de Tweede Kamer op 22 juni 2020 moet de WCW gemeenten meer regie geven op de warmtetransitie. Om dit te bereiken, is het van belang dat de wet ruimte biedt voor veranderingen in het energiesysteem en rekening houdt met onzekerheden door de mogelijkheid te bieden hierop in te spelen. Gezien het lokale karakter van warmtenetten is ruimte nodig voor lokaal maatwerk. U geeft in uw kamerbrief aan om diverse organisatievarianten mogelijk te willen maken, zodat een diverse markt met private en publieke warmte(netwerk)bedrijven (en samenwerkingsvormen) kan ontstaan.

Ook het draagvlak onder eindgebruikers is cruciaal. Eindgebruikers willen in toenemende mate een vorm van (mede)zeggenschap in de energievoorziening in hun buurt. Dat uit zich in lokale kleinschalige collectieve oplossingen die veel groter zijn dan de genoemde bovengrens van 500. Deze mogelijkheden zien wij graag toegevoegd in de WCW, waarbij de kleinschalige initiatieven ook moeten voldoen aan de doelen van deze wet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (1)

- Wij stellen voor om het 'integraal verantwoordelijke warmtebedrijf' te introduceren in de WCW. Een warmtebedrijf dat ten minste de levering van warmte voorziet, en niet per definitie ook het distributienet of de bron in eigendom hoeft te hebben. De verdeling van verantwoordelijkheden is als volgt: de warmteleverancier is integraal verantwoordelijk voor de leveringszekerheid voor zijn deel van de aangesloten klanten waar het gaat om de warmtebronnen. De onafhankelijk netbeheerder is verantwoordelijk voor het transport/distributie van de warmte én bewaakt de samenhang van contracten. Wij sluiten hierbij aan bij de overwegingen en voorstellen van de VNG, IPO en UvW op dit punt.
- In de WCW is paragraaf 12 'experiment' nog niet ingevuld. Wij verzoeken u om deze paragraaf samen met gemeenten in te vullen, zodat de gemeenten optimale ruimte krijgen voor lokaal maatwerk en initiatieven.
- Wij verzoeken u om warmtenetten in de gebouwde omgeving in samenhang te zien van de netten in de glastuinbouw en van industriële grootverbruikers vanwege de gezamenlijke netten en bronnen.

Rol netwerkbedrijf en netbeheerder

Diverse onderzoeks- en adviesinstituten adviseren de regering om warmtenetten een meer publiek karakter te geven, of zelfs een nutsvoorziening te maken, zoals bij elektriciteit en gas het geval is¹.

De energietransitie vraagt om een verdergaande integratie van de verschillende modaliteiten in het energiesysteem. Er is daarom behoefte aan een partij die zicht heeft op de technische en financiële aspecten op korte en lange termijn. Dit is nodig om invulling te geven aan deze integratie en maakt het mogelijk verstandige investerings- en vervangingsbeslissingen te nemen.

Er is ook behoefte aan een coördinerende rol van een publieke partij die gemeenten en provincie ondersteunt in het maken van onafhankelijke keuzes over verschillende modaliteiten en door de keten heen. De mogelijkheid om het netwerkbedrijf een rol te geven, betekent dat zij voor warmtekavels een logische partij kan zijn om ook de warmte-infrastructuur onder te brengen zodat deze infrastructuur onafhankelijk kan worden beheerd. Op de langere termijn kan dit de netbeheerder zijn die dan naast het elektriciteitsnet- en/of gasnet een additioneel energienet te beheren krijgt.

Door een rol voor het netwerkbedrijf mogelijk te maken in de WCW wordt het in de toekomst eenvoudiger het goed functioneren van het integrale systeem te borgen en daarnaast de kosten te beheersen en zo nodig bij te sturen in de te maken keuzes.

We weten dat de verschillende visies over een warmtenet in publieke handen binnen het korte tijdsbestek tot de invoering van de WCW niet definitief te slechten valt. We willen voorkomen dat er door nu bepalingen in wetsvoorstel op te nemen deuren worden gesloten. Wij verzoeken u dan ook de mogelijkheden voor een publieke rol van een netbeheerder open te houden om de integratie van de verschillende modaliteiten in het energiesysteem mogelijk te maken.

Wij delen uw opvatting dat het goed regelen van de integrale verantwoordelijkheid over de gehele warmteketen belangrijk is en ook met een onafhankelijke warmtenetbeheerder moet zijn geborgd. Wij zijn ervan overtuigd dat het mogelijk is om dit goed te regelen. Dit vindt al in de praktijk plaats.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (2)

Wij verzoeken u om in de WCW maatwerk mogelijkheden op te nemen voor de 'governance' van warmtenetten. Wij stellen voor om in de WCW het mogelijk te maken dat het netwerkbedrijf – dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas – verantwoordelijk kan zijn voor een collectief warmtesysteem en een rol kan vervullen in de verdere integratie van de modaliteiten van het energiesysteem. Ook samenwerkingsverbanden waarin netwerkbedrijven deelnemen, passen wat ons betreft in dat maatwerk.

---

¹ Warm aanbevolen – Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (2018), Sturen op sociale waarde van infrastructuur – Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2018), Via Parijs: Een ontwerpverkenning naar een Klimaatneutraal Nederland – College van Rijksadviseurs (2019), Regulering van de Nederlandse warmtevoorziening – SEO en Ecorys (2020)

De relatie met koude

In de WCW worden collectieve warmtevoorzieningen gereguleerd. Door klimaatverandering en toenemende eisen voor isolatie speelt de koudevraag steeds meer een rol in de gebouwde omgeving. In Rotterdam zijn er bijvoorbeeld twee koudenetten waar koude wordt geleverd aan gebouwen. Uit de Koudevisie Rotterdam² blijkt dat het centrumgebied hotspots kent met een dominante koudevraag en dat door klimaatverandering dit alleen maar zal stijgen. Ook in WKO's wordt koeling geleverd. In een aantal gevallen bieden warmtebedrijven beiden aan als totaalproduct. Doordat dit onderdeel van collectieve systemen niet is gereguleerd, worden consumenten nu niet beschermd. Ook kan het functioneren van het totale energiesysteem beter worden geborgd als het geheel aan koude- en warmtevoorzieningen wordt gereguleerd.

Op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (3)

Wij stellen voor om de WCW uit te breiden met *collectieve* koudevoorziening.

2. Publieke belangen

Met de huidige marktordening van warmtenetten en de huidige regelgeving kunnen gemeenten onvoldoende sturen op de publieke belangen, zoals duurzaamheid, leveringszekerheid, betaalbaarheid en rechtvaardigheid. In uw kamerbrief van december 2019 gaf u aan dat er sprake van marktfalen is waardoor ingrijpen vanuit de overheid gelegitimeerd is.

De WCW biedt de kans om de publieke belangen beter te borgen. Een wet die deze publieke belangen borgt, is een belangrijke randvoorwaarde om de ambitie naar aardgasvrij waar te kunnen maken en het benodigde draagvlak hiervoor te organiseren. Wij constateren echter dat de WCW nog onvoldoende de publieke belangen zoals betaalbaarheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid borgt. Wij begrijpen dat niet alles met de WCW kan worden geregeld. Vooral voor de betaalbaarheid voor de gebouweigenaar en de bewoner zijn aanvullende instrumenten, zoals financiering en bekostiging nodig om de overstap naar aardgasvrij haalbaar en betaalbaar te maken voor alle Rotterdammers. Zonder deze randvoorwaarden kunnen de ambities in het Klimaatakkoord niet worden waargemaakt en zijn de publieke belangen niet geborgd.

Publieke belang betaalbaarheid en rechtvaardigheid

De tariefregulering zoals beschreven in de WCW heeft voordelen ten opzichte van de huidige systematiek: er komt meer transparantie door boekhoudkundige regels, er komt een toetsende rol door de ACM en de warmtetarieven worden losgekoppeld van de (stijgende) gasprijzen. Dit betekent een nieuwe rol voor de ACM met nog onbekende variabelen.

Tegelijkertijd zien we dat in de WCW de betaalbaarheid (woonlastenneutraliteit) onvoldoende is geborgd, dat de mogelijkheden om kosten te verlagen onvoldoende worden benut en dat de gemeenten onvoldoende mogelijkheden krijgen om hierop te sturen:

- a. De tarieven voor kleinverbruikers worden vastgesteld door de ACM. De warmteleverancier mag de tarieven voor grootverbruikers zelf bepalen, mits deze passen binnen de kaders voor het redelijk rendement. In de warmte business case voor een kavel kunnen deze tarieven echter niet los van elkaar worden gezien. Wij

---

² Techniplan, 2018

willen dat de kosten voor het collectief energiesysteem eerlijk worden verdeeld over de verschillende type aansluitingen. De WCW borgt dit nu niet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (4)

De ACM (of een andere onafhankelijke partij) ontwikkelt op basis van het gelijkheidsbeginsel een methode voor het socialiseren van de kosten van de collectieve warmtevoorziening onder alle type aansluitingen voor klein- en grootverbruikers. Op basis van deze methode worden de tarieven voor de verschillende type eindgebruikers vastgesteld.

- b. De verwachte prijs van de warmtelevering is niet als rangschikkingscriterium opgenomen voor de selectie van een warmtebedrijf voor een warmtekavel. De reden hiervoor is dat de ACM deze prijs vaststelt op basis van de kosten voor de aanleg en exploitatie van het warmtenet en een redelijk rendement. De kosten voor de aanleg van warmtenetten verschillen echter per leverancier, doordat het ene warmtebedrijf efficiënter kan werken dan het andere warmtebedrijf. Daarnaast hanteren warmtebedrijven verschillende rendementen. Ook de verdeling van de kosten over de aansluitbijdrage/projectbijdrage en de tarieven voor verbruik en het vastrecht zijn van belang. Om de overstap op warmte voor gebouw-eigenaren, eindverbruikers en de overheid betaalbaar te maken, zijn dit essentiële aspecten om op te sturen. Door dit aspect van de verwachte prijs van de warmtelevering op te nemen in de rangschikkingscriteria wordt de markt meer geprikkeld om efficiënter te werken. Dit komt ten goede aan de betaalbaarheid van de collectieve warmtevoorziening.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (5)

De gemeente dient bij de selectie van een warmtebedrijf te kunnen selecteren op de tarieven. Wij willen daarom dat de verwachte tarieven (warmte- en koudetarieven, aansluitbijdrage/projectbijdrage en het vastrecht voor warmte en koude) als rangschikkingscriterium in de WCW wordt opgenomen.

- c. In de WCW is nu niet bepaald wat onder een redelijk rendement wordt verstaan. De hoogte van het redelijk rendement is zeer bepalend voor de betaalbaarheid van de energietransitie voor de overheid, de gebouweigenaren en de eindgebruikers. Ter illustratie: In de lopende gebiedsaanpakken in Rotterdam zien we dat een paar procent rendement zo'n 30% kan schelen op aansluitbijdrage. Dit biedt grote kansen om de kosten van de energietransitie te verlagen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (6)

Met de WCW worden zekerheden voor het warmtebedrijf ingebouwd. Daarmee vervallen risico's voor het warmtebedrijf. Dat is mooi, want hierdoor kan het te behalen rendement van warmtebedrijven omlaag. Wij stellen voor om het rendement voor een integraal warmtebedrijf significant onder de huidige ondergrens (nominaal na belasting) vast te stellen, op basis van de rendementsmonitoren van de afgelopen jaren en ons eigen onderzoek.

- d. In de WCW wordt de warmteleverancier verantwoordelijk dat een gebouw minimaal 20 graden warm kan worden. Daarom krijgt de warmteleverancier de mogelijkheid om eisen te stellen aan de isolatiewaarde en binnen installatie en ventilatie. Wij maken ons zorgen over de redelijkheid van de eisen die de warmteleverancier kan stellen en de kosten die daarmee gemoeid zijn voor de gebouweigenaar en gebruiker.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (7)

Wij stellen voor dat in aanvullend instrumentarium een standaard wordt ontwikkeld voor de verschillende temperatuurregimes die volgen uit de verschillende strategieën zoals opgenomen in de Leidraad. Dit biedt duidelijkheid aan warmtebedrijf, bewoner en de bouw- en installatiesector. Deze standaarden dienen rekening te houden met de maatschappelijke kosten en eindgebruikerskosten.

- e. In de WCW is opgenomen dat een eigenaar pas na vijf jaar na aanleg de aansluiting op een warmtenet kan opzeggen. Dit beperkt de keuzevrijheid van eindgebruikers. Dat vinden wij niet wenselijk.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (8)

Wij stellen voor dat eigenaren, mits zij hun woning op een andere manier hebben verduurzaamd, altijd de mogelijkheid moeten hebben om kosteloos af te koppelen van het warmtenet.

Publiek belang duurzaamheid

Rotterdam heeft een van de duurzaamste warmtenetten in Nederland. Het duurzaamheidspad dat is opgenomen in de WCW tot 2030 is haalbaar. Voor de invulling van het duurzaamheidspad tot 2050 is flexibiliteit gewenst. Het lineair doortrekken van het duurzaamheidspad in de WCW heeft consequenties voor bestaande contracten met warmteproducenten. Deze hebben een lange looptijd en kunnen niet zonder hoge kosten opgebroken worden. Er zal een balans moeten worden gezocht tussen het op tijd realiseren van de CO₂ doelstellingen en de betaalbaarheid van de energietransitie. Dit wordt binnen de WCW mogelijk gemaakt. Echter voor nieuw uit te geven kavels willen wij de mogelijkheid hebben om de verduurzaming van een warmtenet goed te kunnen regelen door aanvullende eisen te stellen. Doordat het duurzaamheidspad opgenomen is als minimale eis, kan een gemeente daar binnen de WCW niet op sturen bij de selectie van een warmtebedrijf voor een kavel.

Voorstel op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (9)

Wij stellen voor dat gemeenten bij de selectie van een warmtebedrijf aanvullende eisen voor duurzaamheid kunnen opnemen die mogelijk strikter zijn dan de minimale norm zoals geformuleerd in de WCW.

3. Uitvoeringspunten

Hieronder volgt onze zienswijze op een aantal uitvoeringspunten die in de WCW nog niet goed zijn geregeld.

Publiekrechtelijke aanwijzing en rangschikkingscriteria:

In de WCW wordt de selectie van een warmtebedrijf voor een kavel geregeld via een publiekrechtelijke aanwijzing. Voor deze publiekrechtelijke aanwijzing is een limitatieve lijst met selectiecriteria opgenomen. Door deze beperking hebben wij minder regie op de selectie van een warmtebedrijf dan nu mogelijk is via het aanbestedingsrecht. De gemeente heeft daarbij de mogelijkheid om zelf criteria te bepalen waarop een partij wordt geselecteerd. De WCW beperkt onze sturingsmogelijkheden. De lokale kenmerken van een warmtekavel zijn bepalend voor welke criteria er moeten worden geselecteerd. De gemeente moet daarom de mogelijkheid krijgen om deze criteria zelf te kunnen bepalen.

Daarnaast komt uit de Memorie van Toelichting (MvT) niet duidelijk naar voren waarom er gekozen is voor een publiekrechtelijke aanwijzing i.p.v. een concessieopdracht voor diensten. Vooral aangezien in de uitgewerkte procedure van het wetsvoorstel zoveel overeenkomsten vertoont met een concessieopdracht. Het is van belang om dit aspect in de MvT nader uit te werken, omdat gemeenten op dit punt geen onnodige risico's mogen lopen. Het gaat daarbij niet alleen om financiële risico's door een onrechtmatige aanwijzingsprocedure. Ook het opnieuw moeten doorlopen van een aanwijzingsprocedure zorgt voor vertraging in de wijkgerichte aanpak.

Tot slot gaat het voorliggend wetsvoorstel en de MvT voorbij aan het aspect van toekomstige ontwikkelingen. De bedrijfseconomische uitleg dat het warmtebedrijf een exclusief recht krijgt voor minimaal 20 jaar lijkt redelijk. Er is echter nog veel onzeker. Bijvoorbeeld lokale omstandigheden zoals burgerinitiatieven die kunnen veranderen of innovatieve ontwikkelingen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (10)

- Wij stellen voor dat de gemeente de mogelijkheid krijgt om zelf aanvullende criteria te definiëren. Gezien het lokale karakter van warmtenetten en de benodigde regie van gemeenten dient de gemeente naast de genoemde criteria in de WCW de mogelijkheid te hebben om zelf aanvullende criteria toe te voegen. Daarnaast is meer duidelijkheid over de bandbreedte van de toetsingscriteria gewenst.
- Wij stellen voor om een duidelijk motivering op te nemen in de MvT waarin duidelijkheid wordt verschaft over de Europeesrechtelijke basis van dit instrument.
- Wij stellen voor om in de wet flexibiliteitsmogelijkheden op te nemen om rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen. Dit kan door bijvoorbeeld het warmtebedrijf verplichten rekening te houden met nieuwe ontwikkelingen.

Gereguleerde derdentoegang

Binnen de gemeente Rotterdam liggen al diverse warmtenetten van verschillende warmtebedrijven. Om nieuwe gebieden aan te sluiten op een warmtenet moet soms gebruik worden gemaakt van het warmtenet van een bestaand warmtebedrijf. In de WCW is opgenomen dat over deze toegang moet worden onderhandeld. Om de doelstellingen te halen, is duidelijkheid en snelheid in handelen nodig. Uit de praktijk blijkt dat onderhandelingen over de inkoop tarieven en voorwaarden van warmte op bestaande warmtenetten moeizaam verlopen. Het resultaat is dat het voor nieuwe partijen onmogelijk is om een rendabel warmtenet te exploiteren en dat alleen het bestaande warmtebedrijf als keuze overblijft. Daarom pleiten wij voor een systeem van 'regulated third party acces', waarbij het transparant is tegen welke voorwaarden een bestaand net gebruikt kan worden voor de aanleg van een nieuw, ander warmtenet met een andere warmteleverancier.

Ook is het niet helder of een koppeling tussen een bestaand warmtenet en een nieuw naastgelegen warmtenet wel of niet is toegestaan in het wetsvoorstel. In de MvT staat het volgende: 'Daarnaast wijzen burgemeester en wethouders de aanvraag ook af indien uit de aanvraag blijkt dat het voorziene collectieve warmtesysteem structureel afhankelijk is van een ander collectief warmtesysteem'. Verderop in de MvT staat 'Onderlinge afspraken over koppeling van en toegang tot verschillende systemen kunnen bijdragen aan efficiëntie en betrouwbaarheid.'

Het is niet duidelijk hoe een koppeling kan bijdragen aan efficiëntie en betrouwbaarheid als gemeenten deze aanvragen moet afwijzen. Bovendien staat hier ook 'Uitgangspunt van deze route is dat de warmtekavels op basis van zelfstandige functionerende warmtesystemen worden ontwikkeld, die voldoen aan de wettelijke criteria die daarvoor gelden.' Het is onduidelijk waarom koppeling nuttig is als al aan de wettelijke eisen moet worden voldaan zonder koppeling.

De 'afhankelijkheid' van kavels kan mogelijk zelfs breder worden getrokken: zijn kavels van elkaar 'afhankelijk' als er twee (naast elkaar liggende) kavels (over twee gemeentes verdeeld) aangewezen worden die potentieel dezelfde bron gebruiken? Of zijn deze kavels dan onafhankelijk van elkaar?

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (11)

In de WCW moet derdentoegang tegen kostprijs mogelijk worden gemaakt. Zo ontstaat er een gelijk speelveld voor alle warmtebedrijven. Om de voorwaarden van gereguleerde derdentoegang te beoordelen, is een onafhankelijke partij nodig die inzicht heeft van de lokale kenmerken van het net en gebied.

Einde aanwijzingsperiode

In het wetsvoorstel wordt gesteld dat het warmtebedrijf het economisch eigendom heeft van een warmtenet en dat dit economisch eigendom vervalt bij het aanwijzen van een nieuw warmtebedrijf. Er is echter nergens opgenomen wie het juridisch eigendom van het warmtenet heeft en onder welke voorwaarden de warmtenetten en aansluitingscontracten na einde van de aanwijzingsperiode worden overgenomen door het volgende warmtebedrijf. Het is van belang om deze voorwaarden in de wet goed vast te leggen om onduidelijkheden en discussie tussen de gemeente en het warmtebedrijf en eindgebruikers te voorkomen. Daarnaast dienen er verplichtingen te worden opgenomen voor het warmtebedrijf om het beheer en onderhoud tot aan het einde van de aanwijzingsperiode goed te regelen. Door dit niet vast te leggen heeft het warmtebedrijf richting het einde van de aanwijzingsperiode geen prikkel om het warmtenet op een degelijke manier te onderhouden. Dit kan ten koste gaan van de leveringszekerheid van het warmtenet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (12)

Wij stellen voor om in de wet op te nemen dat gemeenten die de aanwijzing hebben gedaan voor een kavel binnen hun grondgebied het recht krijgen om via de publiekrechtelijke aanwijzing te bepalen wie het warmtenet en bijbehorende aansluitingscontracten in dat kavel mag overnemen en daar bij de aanwijzing een methodiek vast te stellen waarmee de vergoeding wordt betaald. Dit kan bijvoorbeeld tegen de (resterende) boekwaarde die op basis van de RAR is te bepalen. Daarnaast dient de verplichting te worden opgenomen voor het

warmtebedrijf om het beheer en investeringsplan zoals ingediend bij de ACM uit te voeren tot aan het einde van de aanwijzingsperiode en hier op te controleren.

Er is geen geïnteresseerd warmtebedrijf

Als de gemeente een kavel definieert en de aanwijzingsprocedure start, kunnen warmtebedrijven vervolgens aangeven interesse te hebben om voor dat kavel als warmtebedrijf op te treden. In het wetsvoorstel ontbreekt echter wat er gebeurt als gemeenten een warmtekavel aanwijzen en er geen geïnteresseerd warmtebedrijf is.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (13)

Wij stellen voor dat zodra deze situatie zich voordoet, er op korte termijn vanuit het Rijk ondersteuning beschikbaar is om dit op te lossen. Wij vragen het Rijk om hier nu alvast op te anticiperen. Wij denken graag mee over de mogelijke optredende situaties en oplossingen. Ook vragen wij ons af wie financieel verantwoordelijk is in geval van intrekking van een aanwijzing indien er geen ander geïnteresseerd warmtebedrijf is

(Quasi)Inbesteding publieke warmtebedrijven

In het wetsvoorstel wordt bij de aanwijzing van een warmtebedrijf voor een kavel geen onderscheid gemaakt tussen commerciële en publieke warmtebedrijven. In de huidige aanbestedingswet heeft de gemeente de mogelijkheid om een publiek warmtebedrijf een rol te geven bij warmtenetten via (quasi)inbesteding. Dit recht van de gemeente is in het wetsvoorstel komen te vervallen. Daardoor heeft de gemeente onvoldoende sturingsmogelijkheden wanneer blijkt dat de WCW onvoldoende het huidige marktfalen bij warmtenetten oplost.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (14)

Wij stellen voor om in de WCW het recht voor de gemeente te borgen om één op één een publiek warmtebedrijf aan te wijzen voor een warmtekavel

Het overgangsrecht

In het overgangsrecht gaat de wetgever ervan uit dat met de huidige afspraken de transitie naar aardgasvrij goed is geregeld. Dit is meestal niet het geval. Vaak zijn bestaande concessies en overeenkomsten gericht op het aansluiten van nieuwbouw en zijn de afspraken om te sturen niet geschikt voor het aardgasvrij maken van bestaande bouw. De zittende partij is daar niet op geselecteerd en mogelijk ook niet in de beste positie. Wanneer de afspraken een op een overgaan, zijn de publieke belangen onvoldoende geborgd en heeft de gemeente te weinig regiemogelijkheden. Tevens zijn er veel lokale afbakeningen nodig tussen wat een bestaand net is en waar een nieuwe kavel aan de orde is. Er zijn nadere afspraken nodig over de regierol van de gemeente hierin en hoe op praktische en toekomstgerichte wijze afspraken kunnen worden gemaakt.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (15)

Wij stellen voor het overgangsrecht op basis van de praktijk in te invullen en nodigen het ministerie van EZK uit om samen met ons te kijken wat er nodig is om (bij wijze van voorbeeld) de Rotterdamse concessies of overeenkomsten om te zetten in een of meer warmtekavels.

Rollen en verantwoordelijkheden

In de Warmtewet staat niet helder aangegeven tot waar de verantwoordelijkheid gaat van de warmteleverancier bij het aansluiten van woningen. Een bestaande woning aansluiten op een warmtenet is anders dan een nieuwbouwwoning aansluiten op een warmtenet. Bij een nieuwbouwwoning geeft een warmteleverancier de specificaties op aan de ontwikkelaar en worden de leidingen aangelegd zonder dat de warmteleverancier bouwkundige werkzaamheden moet verrichten. Bij bestaande bouw zijn bouwkundige aanpassingen nodig om de afleverset te plaatsen in een woning. In kader van de ontzorging van de klant, vinden wij dit een verantwoordelijkheid voor de warmteleverancier. Ook om de uitvoerbaarheid van de transitie te vergroten, is het logisch om deze verantwoordelijkheid bij de warmteleverancier te beleggen. Dit betekent niet dat deze kosten onderdeel uitmaken van de aansluitbijdrage (BAK). Deze kosten zullen apart in rekening moeten worden gebracht, omdat deze kosten behoorlijk kunnen verschillen per woning.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (16)

Wij stellen voor om de verantwoordelijkheid van de aanpassingen in woningen te beleggen bij de warmteleverancier.

Warmtetransportbeheerder

De warmtewet stelt dat de warmtetransportbeheerder geen belang mag hebben bij productie, handel en levering aan afnemers en ook niet tot dezelfde groep behoren als een partij die een dergelijk belang heeft. Dit sluit bedrijven uit die nu een gecombineerde functie van transport en levering hebben, zoals Warmtebedrijf Rotterdam.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (17)

Wij achten het niet wenselijk om deze partijen op voorhand uit te sluiten en stellen voor om te verkennen hoe deze modellen binnen de gedachte van de WCW mogelijk kunnen worden. Wij nodigen het ministerie van EZK uit om samen met ons te kijken hoe we de positie van deze bedrijven kunnen borgen binnen de WCW.

Lokale 'transportnetten'

Door de gesegmenteerde definitie in de WCW van warmtetransport van bron naar kavel en het warmtetransport, distributie en levering binnen het kavel, wordt voorbij gegaan aan utiliteiten zoals piek- en back-upinstallaties. In kader van energie-efficiëntie en betaalbaarheid worden de piek- en back-upinstallaties bij voorkeur kaveloverstijgend toegepast. Daarnaast zullen er situaties voorkomen dat het warmtetransportnet niet direct aansluit op de warmtekavels. Gemeenten zouden de bevoegdheid moeten kunnen krijgen om de beheerder van deze tussenliggende transportnetten aan te wijzen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (18)

Wij stellen voor dat de WCW een methode beschrijft om deze verbindingen mogelijk te maken of voor te schrijven. Gemeenten waar dit soort verbindingen meerwaarde heeft, kunnen dat voorschrijven bij het toewijzen van een kavel. Mogelijke alternatief is een aanwijzing van lokale warmtetransportnetten, parallel aan de aanwijzing van regionale warmtetransportnetten.

Restwarmte

Het recht om restwarmte 'op te halen' aan de poort ondersteunen wij. Het warmtebedrijf moet hiervoor (maximaal) de uitkoppelkosten betalen. Het gaat hier om de daadwerkelijke kosten van een restwarmtelozers die nodig zijn om de restwarmte ter beschikking te stellen aan het warmtebedrijf

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (19)

Wij stellen voor dat deze maximale uitkoppelkosten door een onafhankelijke partij worden vastgesteld en gecontroleerd. Voorkomen moet worden dat onzekerheid aan de voorkant warmtebedrijven hindert in het gebruik van restwarmte. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat restwarmte CO₂-vrij is. De vermeden CO₂ wordt toegerekend aan de afnemer.

Rol van de ACM

Nadat het warmtekavel is vastgesteld en het warmtebedrijf is aangewezen (voor een periode van minimaal 20 jaar), is het van belang dat gemeenten in verband met de gebiedsaanpak en daarmee samenhangende lokale ontwikkelingen grip blijven houden op het functioneren van het warmtebedrijf. Op basis van het wetsvoorstel zijn gemeenten daarbij sterk afhankelijk van de ACM als toezichthouder, in het bijzonder als het gaat om de taken die door het warmtebedrijf verplicht moeten worden uitgevoerd. De wisselwerking tussen gemeenten en de ACM gedurende de aanleg- en exploitatiefase verdient in het voorliggende wetsvoorstel, in het bijzonder de MvT, meer aandacht.

Voorstel op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (20)

Wij stellen voor om de rolverdeling tussen gemeenten en de ACM verder uit te werken en de rol van de gemeente sterker te verankeren, zodat gemeenten niet worden beperkt in het uitoefenen van hun regierol op de gebiedsaanpak.

Rol van de provincies

Gemeenten moeten het besluit tot vaststelling van een warmtekavel aan Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie toe zenden. Vervolgens heeft de provincie de bevoegdheid om de gemeente een opdracht te geven de omvang van het warmtekavel te wijzigen als het besluit van de gemeente niet in overeenstemming is met de criteria die de gemeente bij haar besluit in acht moet nemen. Wij onderschrijven de noodzaak voor een rol voor provincies om over gemeentegrenzen heen te kijken en rekening te houden met de gemeente-overstijgende belangen. Wij vinden het niet wenselijk dat de toetsing plaats vindt bij aanwijzingen van warmtekavels binnen de gemeentegrenzen. Wij zien veel bureaucratie ontstaan doordat alle besluiten moeten worden toegestuurd, in plaats van alleen de besluiten over warmtekavels waar sprake is van een bovengemeentelijk verdeelvraagstuk.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (21)

Wij stellen voor dat de provincie alleen een toetsende rol krijgt bij bovengemeentelijke kavels.

Beperking regierol van de gemeente door artikel 13.1

Artikel 13.1 beperkt de gemeente om haar regierol uit te oefenen. Volgens de MvT bevat de WCW een uitputtende regeling voor de regulering van collectieve warmtesystemen en warmtetransportnetten: gemeenten mogen over de onderwerpen in de WCW geen nadere regels stellen. Dit betreft het transport en de levering van warmte, de inkoop en productie van warmte, de tarieven, de productie van warmte en de ter beschikkingstelling van restwarmte

aan een warmtebedrijf of warmtetransportbeheerder. Zoals bij voorstel 5, 9 en 10 aangegeven, vinden wij dit niet wenselijk. Artikel 13.1 beperkt ons om een zorgvuldige invulling te geven aan onze regierol. Het is ook niet duidelijk hoe dit artikel zich verhoudt tot andere artikelen in het wetsvoorstel waarin de gemeente voorschriften en beperkingen mag verbinden aan een aanwijzing, instemming, ontheffing of opdracht.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening (22)

Wij stellen voor dat in de WCW wordt opgenomen dat gemeenten wel aanvullende eisen of rangschikkingscriteria (zie voorstel 5, 9 en 10) kunnen hanteren en dat dit niet door artikel 13.1 wordt beperkt.

Relatie met andere trajecten

De WCW raakt een aantal andere trajecten die momenteel worden onderzocht en ontwikkeld. Dit zijn onder andere de Transitievisie Warmte en de omgevingsvisie en het artikel 2 onderzoek naar de uitvoeringskosten bij gemeenten.

Samenhang met de Transitievisie Warmte en het omgevingsplan: een flexibel stappenplan

In de MvT is een stappenplan opgenomen om van een Transitievisie Warmte te komen tot de aanleg en exploitatie van een warmtenet. In het Bestuurlijk Overleg is afgesproken dat het een flexibel stappenplan dient te zijn. Deze afspraak zien wij graag ingevuld worden.

Voorstel (23)

De in het MvT opgenomen stappenplan onderscheidt verschillende stappen. Wij stellen voor dat deze stappen iteratief zijn en er ruimte is voor verdiepingsslagen en samenhang met onder andere de Omgevingswet.

Uitvoeringskosten

In de WCW krijgt de gemeente een aantal extra taken bij in de warmtetransitie, zoals het ophalen van de opt-out van gebouweigenaren, het vaststellen van warmtekavels, het aanwijzen van een warmtebedrijf daarvoor en de ontheffingsprocedure voor kleinverbruikers.

Voorstel (24)

De consequenties van de uitvoering van deze taken moeten goed in kaart worden gebracht en dienen te worden meegenomen te worden in het artikel 2 onderzoek dat de uitvoeringskosten voor gemeenten voor de energietransitie in beeld brengt. Het is nodig om de uitkomsten van dit onderzoek periodiek te herijken, om het juiste effect op de taken van de gemeenten in beeld te krijgen. Ook willen we de mogelijkheid openhouden om bepaalde taken (zoals het ophalen van de opt out) te delegeren naar andere partijen.

De transitie slaagt alleen met de juiste randvoorwaarden

In Rotterdam willen we de transitie maken naar een CO₂-arme energievoorziening. We willen nogmaals benadrukken dat dit alleen mogelijk is als gemeenten de juiste instrumenten en middelen hiervoor hebben. Met de WCW komen er extra taken en bevoegdheden naar gemeenten toe. Zonder financiering en bekostiging en zonder mandaten kunnen en willen wij deze taken en bevoegdheden niet uitvoeren. Dit geldt overigens ook voor onze partners in de energietransitie. Voldoende investeringsruimte, onder andere voor de woningcorporaties, is nodig om alle gebouwen tijdig te voorzien van een aardgasvrij alternatief. Ook het tempo van

de uitvoering van de Transitievisie Warmte en het Omgevingsplan zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen in combinatie met de mogelijkheid om een einddatum te verbinden aan het aardgas in een wijk. Op deze manier kunnen we de gebouweigenaren en eindgebruikers bovendien van een duidelijk handelingsperspectief voorzien.

Voorstel (25)

Wij gaan ervan uit dat u en andere ministeries deze randvoorwaarden tijdig borgen zodat we voortvarend aan de slag kunnen met de uitvoering van de Transitievisies Warmte. Dit is conform de afspraken in het klimaatakkoord.

Naast bovengenoemde punten vindt u in de bijlage aanvullende punten die van belang zijn voor een goede werking van de WCW.

Tot slot

Wij vinden het een goede zaak dat deze (transitie)wet er komt. Van belang is dat deze wet ons de ruimte biedt en de juiste sturingsmogelijkheden geeft om regie te voeren op de warmtetransitie in onze stad. We staan aan het begin van een transitie. Er is daarom een wet nodig die ruimte biedt om te leren en nieuwe ontwikkelingen niet uitsluit. Ook de borging van de publieke belangen zoals betaalbaarheid en energierechtvaardigheid verdienen de nodige verdere uitwerking. Daarom verzoeken wij u om onze reactie mee te nemen in de verdere ontwikkeling van de Wet Collectieve Warmtevoorziening.

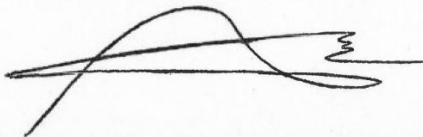
Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

De burgemeester,

V.J.M. Roozen

A. Aboutaleb

Bijlage

- Overzicht aandachtspunten Wet Collectieve Warmtevoorziening

Bijlage - Aandachtspunten bij het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening

Algemene punten

- De wet is heel erg ingestoken op een integraal warmtebedrijf dat van bron t/m levering verantwoordelijk is. Bij veel huidige warmtenetten is dit niet het geval. Het is dan soms onduidelijk hoe de rollen, verantwoordelijkheden, taken en verplichtingen dan zijn verdeeld. Dit graag nog scherper maken!
- Bij nieuwbouw bestaat op grond van (artikel 4.7, lid 3, van) de Omgevingswet straks nog steeds de mogelijkheid om voor nieuwbouw de toepassing van de gelijkwaardigheidsbepaling uit te sluiten. Dit zou dus kunnen gaan afwijken van de bestaande bouw?
- Vooralsnog is geen toets uitgevoerd met andere beleidsvelden (e.g. ondergrond, (grond)water, ruimtelijke ordening etc.) zoals in het Integraal Afwegings Kader genoemd (vraag 7). Wanneer wordt dit uitgevoerd en hoe wordt geborgd dat de resultaten in deze wet landen?

Aanwijzing:

- Er staat niet duidelijk wat er gebeurt nadat de periode waarvoor het warmtekavel is aangewezen is verstreken. Wie is er dan eigenaar van het netwerk dat is aangelegd? Als dat het huidige warmtebedrijf is, zijn zij dan verplicht dat door te verkopen aan een eventuele nieuwe warmteleverancier? En hoe wordt hier de prijs van bepaald?
- Hoe zit het als gemeente een warmtekavel heeft vastgesteld en warmteleverancier heeft aangewezen en er daarna vanuit omgevingsplanproces er bezwaar wordt gemaakt en bewoners in gelijk worden gesteld?
- In de Memorie van Toelichting (MvT) (p. 8) wordt het aanwijzingsbesluit gekwalificeerd als een wettelijk, publiekrechtelijk exploitatierecht. Verder wordt in de MvT m.b.t. artikel 13.2 aangegeven dat de 'De Wet collectieve warmtevoorziening is bedoeld als een uitputtende regeling voor de regulering van collectieve warmtenetten (...)'. Hoe verhoudt de procedure die in artikelen 2.3 / 2.5 is omschreven zich tot de Richtlijn Overheidsopdrachten 2014/24, de Richtlijn Concessies (2014/25) en de Aanbestedingswet? Of anders gezegd, kan het aanwijzingsbesluit in samenhang bezien met het uitgewerkte kavelplan en het uitvoeringsplan eveneens een overheidsopdracht / concessie zijn? Het onderwerp van het aanwijzingsbesluit/uitgewerkt kavelplan/uitvoeringsplan geeft aanleiding om deze vraag bevestigend te beantwoorden.
- Van een overheidsopdracht is ingevolge het bepaalde in artikel 1.1. Aanbestedingswet sprake wanneer er:
  - o een schriftelijke overeenkomst onder bezwarende titel is;
  - o die tussen een of meer ondernemer en een of meer aanbestedende diensten is gesloten;
  - o en die betrekking hebben op de uitvoering van werken, de levering van producten of de verlening van diensten.
- Is er in de visie van de wetgever wellicht geen sprake van een overeenkomst (een tweezijdige rechtshandeling), maar uitsluitend van een eenzijdig door het bestuursorgaan genomen besluit in de zin van de Awb? Tegen een dergelijke aanneme kan worden ingebracht dat er tussen de gemeente en het aangewezen Warmte(transport)bedrijf afspraken moeten worden gemaakt over de te verrichten dienstverlening en/of activiteiten die te zien zijn als een tweezijdige rechtshandeling.
- Of er sprake is van een (aanbestedingsplichtige) overheidsopdracht moet worden beantwoord naar Europees recht en dit kan niet opzij worden gezet met nationale wetgeving.

- Na lezing van de artikelen over het aanwijzingsbesluit in het wetsvoorstel valt op dat de omschrijving daarvan overeenkomt met de definitie van uitsluitend recht in artikel 1.1. Aanbestedingswet: *‘een recht dat bij wettelijk voorschrift of bij besluit van een bestuursorgaan aan een onderneming wordt verleend, waarbij voor die onderneming het recht wordt voorbehouden om binnen een bepaald geografisch gebied een dienst te verrichten of ene activiteit uit te oefenen.’*

Wanneer dit juist is, dan zou hieruit ook volgen dat de uitzondering op de aanbestedingsplicht van toepassing is wanneer de gemeente een overheidsopdracht voor het verlenen van een dienst (lees: transport en levering van warmte) op basis van een uitsluitend recht wil gunnen een andere aanbestedende dienst of een samenwerkingsverband van aanbestedende diensten (zie artikel 2.24 aanhef en sub a Aw). Onder voorwaarden kan een onderneming ook een aanbestedende dienst zijn. Zie de definitie van een publiekrechtelijke instelling in artikel 1.1. Aw. Een aantal warmtebedrijven dat actief is op de Nederlandse markt zal kunnen kwalificeren als publiekrechtelijke instelling. Wanneer de onderneming geen aanbestedende dienst is, zal een opdracht volgens de regels van het aanbestedingsrecht moeten worden gegund

- De MvT bevat ook een paragraaf over lessen uit het buitenland. In het buitenland blijken collectieve warmtesystemen echter wel te worden aanbesteed. Zie https://www.nweurope.eu/media/7462/wpt3_d13_heatnet-procurement-guide_final.pdf

Types of procedure

Public procurement legislation varies country-by-country. However there are certain EU principles that apply to all member states: the award of contracts for the provision of public goods and services must be fair, equitable, transparent and non-discriminatory [3]. The EU sets minimum harmonised rules for tenders above certain monetary value, by type of procurement (e.g. works, supplies and services). For tenders of lower value, national rules apply, but procurement processes still have to respect general principles of EU law.

The most common tendering procedures (see figure 3) are typically as follows (illustrative list):

- Open Procedure (one stage, invitation to tender),
  - Restricted Procedure (two stages, pre-qualification questionnaire and invitation to tender),
  - Competitive Procedure with negotiation,
  - Competitive Dialogue.
- De aanwijzing van een warmtebedrijf wordt niet geacht een aanbestedingsplichtige opdracht of concessie te zijn, terwijl dat tot op heden binnen de definities van Aanbestedingswet en EU-Richtlijn wel zo is. Het is maar zeer de vraag of dit Europees rechtelijk stand houdt. Weliswaar moet de aanwijzing door B&W met een transparante procedure gebeuren (lijkt dus erg op een aanbesteding) maar het niet aanbestedingsplichtig zijn brengt ook een aantal (voor de gemeente) nadelen met zich mee:
    - De te hanteren (gunning)criteria zijn limitatief en beperkt. Andere, voor de gemeente relevante criteria zoals bijv. participatie, mogen niet worden gebruikt.
    - De hele systematiek van uitsluitingsgronden (integriteit) en geschiktheid zoals geregeld in de aanbestedingswet mist in de procedure, waarmee er maar beperkte instrumenten zijn om bedrijven te weren.
    - Uitzonderingsbepalingen in de aanbestedingswet zoals (quasi) inbesteden bij een eigen warmtebedrijf zijn niet van toepassing en kunnen dus niet worden gebruikt.

- De wet regelt (nog) niets over de overgang naar een nieuw aangewezen warmtebedrijf als de termijn van de aanwijzing van rechtswege afloopt. Als B&W niet tijdig een nieuwe aanwijzingsprocedure starten of als er in een aanwijzingsprocedure geen gegadigde is voor een kavel zou de warmtelevering in dat kavel formeel stoppen. Dat kan niet de bedoeling zijn want dat brengt grote risico's voor de continuïteit met zich mee. Ook is voor die gevallen niets geregeld over restwaarde van de aanwijzing en hoe en door wie dat moet worden verrekend.

Taken warmtebedrijf

- Wat is de verantwoordelijkheid van de warmteleverancier om bestaande woningen op aardgas aan te sluiten: daar zijn bouwkundige aanpassingen voor nodig, ook om de afleverset in woningen te plaatsen. Wie is daarvoor verantwoordelijk: de eigenaar of de warmteleverancier. Qua uitvoering zou het warmtebedrijf de meest logische partij zijn. En tot waar is het warmtebedrijf verplicht om de afleverset te plaatsen? Moet dat op de meest logische plek in de woning komen of zijn ze alleen maar verplicht om dit tot x meter na de voordeur te plaatsen?

Betaalbaarheid

- De combinatie van de vier punten in MvT moeten leiden tot beter betaalbaarheid en tot minder onzekerheid voor warmtebedrijf. Vraag is of dit nu volledig is geregeld in de warmtewet, zolang de mogelijkheid om wijken van het aardgas af te sluiten niet is geregeld.
- Tariefregulering: fijn dat er transparantie komt. Daarmee is alleen nog niet geborgd dat het dan betaalbaar blijft. Er wordt geen uitspraak gedaan over het rendement. Kan worden aangenomen dat de ACM dit bepaalt in nadere regels? Daarnaast is een eerlijke verdeling van de kosten tussen gebruikers onderling nodig en hoe wordt bepaald hoeveel van de kosten in de aansluitbijdrage terecht komt en hoeveel in de tarieven en vastrecht. Dit zijn communicerende vaten. Wie is verantwoordelijk voor het socialiseren van de kosten? Wie bepaalt dit? Gaat de ACM dit doen? het lijkt ons niet wenselijk als de socialisering binnen verschillende kavels in een gemeente van elkaar verschilt.
- Efficiëntieprikkel wordt geborgd via benchmarking. Maar wat als je als gemeente dan vastzit aan een warmtebedrijf dat het slechts presteert in deze benchmark? Een gemeente kan van tevoren niet kiezen op basis van dit criterium.
- Leidt de kostengebaseerde tariefstructuur tot meer inzicht in de kosten bij eindgebruikers?
- Waarom bij transport dan wel een publieke rol nodig om te borgen dat warmte bijdraagt aan betaalbaarheid, duurzaamheid en leveringszekerheid en bij distributienetten niet. Waar zit het onderscheid dan?

Warmtetransportbeheerder

In de MvT wordt aangegeven dat de warmtetransportbeheerder vooralsnog alleen voor Zuid-Holland wordt voorzien, omdat alleen daar zich een situatie voordoet met een grootschalig aanbod van warmtebronnen en een breed potentieel aan (grote) afnemers.

Wij betwijfelen of Zuid-Holland inderdaad de enige locatie is waar deze situatie zich voordoet. De Amercentrale voorziet bijvoorbeeld zo'n 46.000 huishoudens, 375 bedrijven en twee tuindersgebieden van warmte, maar het bijbehorende transportnet krijgt in eerste instantie geen warmtetransportbeheerder. Ook het Regionaal Warmtenet Twente zou een kandidaat kunnen zijn.

- Wij vragen ons af waar de exacte grens gelegd wordt om wel of geen warmtetransportbeheerder in te zetten. In hoeverre is dit een harde grens, zijn er situaties denkbaar waar zowel een warmtetransportbeheerder ingezet zou kunnen worden als een regionaal door samenwerking opgericht net?
- Indien er meerdere warmtetransportnetten in aangrenzende regio's worden aangelegd, is het dan toegestaan deze netten aan elkaar te koppelen (op termijn)?
- De aanwijzing voor een warmtetransportbeheerder kan worden ingetrokken indien er, na verloop van tijd, andere technieken in de gebouwde omgeving toch aantrekkelijker blijken dan initieel gedacht en de omvang van de warmtevraag in de regio dermate afneemt dat lokale bronnen volstaan voor de vraag die er is en het regionale transportnetwerk uit gebruik wordt genomen. Wie is in dat geval verantwoordelijk voor de al gemaakte kosten?

H1 – algemene bepalingen		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
	Restwarmte: onvermijdelijke thermische energie die als bijproduct in de bedrijfsvoering van een onderneming wordt opgewekt en die zonder verbinding met een warmtenet ongebruikt terecht zou komen in lucht of water;	Als enkel <u>onvermijdelijke</u> restwarmte mag worden benut, wat betekent dit voor restwarmte uit bijvoorbeeld afvalverbrandingsinstallaties? En als voor de piek- en backup nog gas wordt gebruikt?
	Warmte uit hernieuwbare energiebronnen: warmte die is opgewekt in een productie-installatie die uitsluitend gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen of is opgewekt met hernieuwbare energiebronnen in een hybride productie-installatie die ook gebruik maakt van fossiele energiebronnen	Waarom worden hybride installaties bestempeld als warmte uit hernieuwbare bronnen? Een warmtenet dat draait op bijvoorbeeld TEO met een piekvoorziening op biogas/waterstof gas is wel wenselijk, maar een warmtenet dat voornamelijk daarop draait niet. Behoeft een nuancering.
1	Definitie warmtekavel	<ul style="list-style-type: none"> - Voorstel om aan deze definitie ter verduidelijking “geografisch” toe te voegen aan gebied ervan uitgaande dat het de bedoeling van de wetgever is om de kavels op deze wijze af te bakenen. - Een tweede vraag daarbij is wat er moet gebeuren wanneer er voor de warmtekavel rekening moet worden gehouden met reeds gesloten concessieovereenkomsten die alleen zien op nieuwbouw- en herstructureringslocaties. Is het in die situatie inderdaad de bedoeling dat de aansluiting van bestaande bouw binnen de warmtekavel 1 op 1, dus zonder daarvoor een aanbesteding of een tenderprocedure zoals bedoeld in artikel 2.3. Warmtewet 2 te houden eveneens bij de zittende concessiehouder / aangewezen Warmtebedrijf (inbreiding) komt te liggen?
	Definities ‘warmtenet’ en ‘warmtetransport’	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheid tussen warmtenet en warmtetransportnet is onduidelijk. Zit daar een overlap in? Is een warmtetransportnet een warmtenet wat “van belang is voor de regionale warmtevoorziening”? Of gaat het warmtetransportnet over een hoofdleiding en is een warmtenet een lokaal net?

2 – collectieve warmtesystemen		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
2.1	In de MvT staat dat binnen een vastgesteld warmtekavel wijken moeten liggen waar de gemeente voornemens is te kiezen voor een collectief warmtesysteem, maar dat er ook wijken in kunnen liggen waarover de gemeente nog geen keuze heeft gemaakt.	Voor de vaststelling van de warmtekavel is B&W alleen bevoegd voor het eigen gemeentelijke grondgebied. Gelet op de eisen die worden gesteld aan de omvang van een warmtekavel en de daarbij genoemde schaalvoordelen leiden wij af dat het voor een optimaal vastgestelde omvang van een warmtekavel ook mogelijk moet zijn om gemeentegrenzen te overschrijden. Is het mogelijk om daarmee rekening te houden in de Warmtewet 2?
2.1.1.a en c	a. een warmtebedrijf binnen het warmtekavel een collectief warmtesysteem op een doelmatige wijze kan aanleggen en exploiteren zodat zoveel mogelijk gebruik kan worden gemaakt van schaalvoordelen; c. de voornemens in omliggende gemeenten te kiezen voor de levering van warmte door collectieve warmtesystemen zijn betrokken;	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is doelmatig: gaat dat om technisch aspect of ook economisch, doelmatig exploiteren? Als de kavel moeilijk aan te sluiten woningen heeft stijgen de kosten. Het gaat hierbij toch om de vraag wat het goedkoopste alternatief is voor aardgas. Ook al is stadsverwarming dan niet helemaal efficiënt voor het collectieve warmtesysteem om bepaalde woningen aan te sluiten. Op basis van nationale kosten kan het wel de meest efficiënte oplossing zijn. - Betrokkenheid omliggende gemeenten: logisch, maar het mag niet leiden tot een vertraging van proces binnen de gemeente zelf. Sommige gemeenten zijn verder dan andere gemeenten in dit proces.
2.1.1.d	d. waarvan de omvang zodanig is dat de structurele afhankelijkheid van een ander collectief warmtesysteem binnen een ander warmtekavel wordt vermeden, en	<ul style="list-style-type: none"> - Verheldering op dit punt nodig. Zo lezend betekent dit dat een kavel genoeg duurzame bronnen moet omvatten. In Zuid-Holland hebben we veel restwarmtebronnen in de haven. Betekent dit dat we automatisch gedwongen zijn om een warmtetransportbedrijf aan te wijzen omdat deze bron zeker regionaal meerdere kavels gaat bedienen? Of gaan we de kavels zo groot maken dat het ook de restwarmtebron(nen) omvat, waarbij we deze moeten toewijzen/verdelen aan verschillende kavels? En wat gebeurt er in de situatie dat restwarmte onvoldoende

		<p>blijkt, moeten we rekening houden met backup bronnen bij de kavel? En wat is precies afhankelijkheid, betekent dit dat gebruik van gezamenlijke infrastructuur ook onwenselijk is?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betekent dit dat het kavel een eigen bron moet hebben? Of een eigen transportnet naar een bron?
2.1.5 en 6	<p>5. Gedeputeerde staten kunnen burgemeester en wethouders binnen acht weken opdragen de omvang van het warmtekavel te wijzigen indien niet voldaan is aan het eerste lid, onderdelen a tot en met e, het tweede of derde lid.</p> <p>6. Gedeputeerde staten kunnen voorschriften en beperkingen aan een opdracht verbinden.</p>	<p>Dit is wel een grote rol voor provincie en kan vertragend werken. Rol van provincie zit op regionaal niveau en wanneer er een belang is van gemeentegrenzen overstijgende kavels. Als er binnen een gemeente een kavel wordt aangewezen, zit daar geen rol van de provincie. Je zou dit dus alleen moeten beperken tot kavels die grenzen aan omliggende gemeenten en dan wellicht handig om max aantal km te noemen.</p>
2.1.2.	<p>Burgemeester en wethouders kunnen een vastgesteld kavel vergroten of verkleinen als het aangewezen warmtebedrijf hiermee heeft ingestemd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het warmtebedrijf lijkt hiermee een “doorslaggevende” stem te krijgen. Hoe verhoudt dit zich tot de regierol van de gemeente? - Vergroting van een Warmtekavel kan alleen met instemming van Warmtebedrijf, Maar dat kan gewenste alternatieven blokkeren. Zie laatste zin. Kan ongunstig uitpakken voor warmtebedrijf. Kunnen rechten en plichten dan in redelijkheid worden aangepast? Is er geen autoriteit die kan beslissen over voorwaarden van toevoeging?
2.2.2 en 2.2.3	<p>2. Het eerste lid is niet van toepassing op het transport en de warmtelevering door een warmtebedrijf door middel van één collectief warmtesysteem aan ten hoogste 10 kleinverbruikers gezamenlijk.</p> <p>3. Het is verboden door middel van een zelfstandig functionerend collectief warmtesysteem warmte te transporteren en te leveren aan natuurlijke personen of rechtspersonen die warmte afnemen van:</p> <p>a. hun verhuurder;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe reëel is deze grens en niet te laag? Op basis waarvan is deze grens bepaald? - De toets of een warmtebedrijf geschikt is, is nu alleen organisatorisch en economisch. Andere uitsluitingsgronden (vgl. aanbestedingswet) ontbreken maar zijn wel belangrijk en nodig (integriteit v.d. organisatie). B&W kunnen wel voorschriften en beperkingen aan een aanwijzing verbinden, maar die gaan niet over het bedrijf.

	b. de vereniging van eigenaars of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm waarbij deze zijn aangesloten.	
2.2.4	4. Het derde lid is niet van toepassing op het transport en de warmtelevering aan ten hoogste 10 natuurlijke personen of rechtspersonen met elk een individuele leveringsaansluiting van maximaal 100 kilowatt die gezamenlijk warmte afnemen van hun verhuurder of de vereniging van eigenaars of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm waarbij deze personen zijn aangesloten.	Betekent dit dat voor heel veel collectieve ketelvoorzieningen een aanwijzing bij B&W aangevraagd moet worden? En betekent dit vervolgens dat er kleine kavels binnen een groot kavel gaan ontstaan? Bijvoorbeeld flat met collectieve ketel met 100 afnemers binnen een groter kavel van een warmtebedrijf? Betekent dit dan ook dat alleen een warmtebedrijf dit mag aanvragen? Terwijl nu een collectieve ketel in eigen beheer van een WoCo of VvE kan zijn.
2.3.1 t/m 4		De verhouding tussen de taken van ACM en de taken van de gemeente zijn in het kader van de aanwijzingsprocedure (artikel 2.3 wetsvoorstel en bijbehorende MvT) niet volledig duidelijk uiteengezet. Het gaat in dit verband niet alleen om de volgorde in taken, maar ook de reikwijdte van de taken van ACM. In artikel 2.3.2 gaat uit van een bevoegdheid ('kan') om te toetsen of warmtebedrijf "bekwaam" is? Artikel 2.3.4.1 gaat daarentegen uit van een verplichting van het warmtebedrijf om het ACM-besluit, zoals bedoeld in artikel 2.3.2 aan de gemeente te overleggen. Ten slotte is vraag welke voorschriften en beperkingen ACM op grond van artikel 2.3.3 kan verbinden aan haar besluit en wat de gevolgen of de betekenis hiervan zijn?
2.3.1	1. Burgemeester en wethouders kunnen op aanvraag van een warmtebedrijf en na het doorlopen van een transparante en non-discriminatoire aanwijzingsprocedure voor minimaal 20 en maximaal 30 jaar een warmtebedrijf aanwijzen dat de exclusieve bevoegdheid heeft binnen het warmtekavel warmte te transporteren en te leveren aan verbruikers met uitzondering van: a. het transport en warmtelevering als bedoeld in artikel 2.2, tweede en vierde lid; b. het gebied waarop de ontheffing, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, betrekking heeft;	<ul style="list-style-type: none"> - Wat houdt het doorlopen van een transparante en non-discriminatoire aanwijzingsprocedure in en hoe verhoudt zich dit met het (Europees) aanbestedingsrecht? - Uit de redactie maak ik op dat B&W alleen over mag gaan tot het starten van een procedure voor het aanwijzen van een warmteleverancier wanneer er een aanvraag ligt van een warmtebedrijf. In de MvT wordt echter aangegeven dat het de bedoeling is dat de gemeente ook kenbaar maakt dat er aanvragen voor een warmtekavel kunnen worden ingediend. Waarom deze verplichting niet eveneens vastleggen. Dat is lijn met de regiefunctie van

	<p>c. het gebied waarop de melding, bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, betrekking heeft.</p>	<p>de gemeente en past ook bij het uitgangspunt van een transparante, non-discriminatoire aanwijzingsprocedure.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wettekst gaat nu alleen uit van “op aanvraag van het warmtebedrijf” terwijl de gemeente die vraag ook breder zou moeten kunnen uitzetten of een soort van marktconsultatie moeten kunnen doen. Wettekst moet hierop worden aangepast, zodat het beter past bij de regierol gemeenten. - Kun je aangeven hoe een aanwijzingsprocedure er precies uit komt te zien? - Wat gebeurt er met het aangelegde netwerk na een exploitatieperiode van 30 jaar? Warmtewet hierop aan te vullen.
<p>2.3.2</p>	<p>Ten behoeve van de aanvraag om aangewezen te worden op grond van het eerste lid, kan de Autoriteit Consument en Markt op aanvraag van een warmtebedrijf vaststellen of het warmtebedrijf: a. voldoende beschikt over de organisatorische en technische bekwaamheid noodzakelijk voor de uitvoering van de taken</p>	<p>Wanneer is er sprake van ‘voldoende beschikt over de organisatorische en technische bekwaamheid’. In Warmtewet specifieker formuleren.</p>
<p>2.3.4</p>	<p>c. een globaal kavelplan waarin een indicatieve beschrijving is gegeven van de elementen opgenomen in artikel 2.11, tweede lid, onderdelen a tot en met j.</p>	<p>De beoogde vroegtijdige keuze voor een warmtebedrijf, waarbij een in het kader van de aanvraag in te dienen globaal kavelplan mede bepalend is, roept de vraag op of een door het betreffende warmtebedrijf aangedragen collectief warmtesysteem reeds voorzien is van voldoende draagvlak. In de MvT wordt in het geheel niet ingegaan op de situatie waarbij voldoende draagvlak (nog) niet aanwezig is, hetgeen kan resulteren in een voorkeur voor bewoners en gebouweigenaren voor een andere warmtevoorziening. Hoe dient de gemeente in deze situatie om te gaan met een reeds aangewezen warmtebedrijf en het door haar aangedragen collectief warmtesysteem? De beantwoording van deze vraag zal in relatie tot de regierol van gemeenten in de MvT op duidelijke wijze moeten plaatsvinden.</p>

2.3.5

5. Burgemeester en wethouders beslissen afwijzend op een aanvraag als bedoeld in het eerste lid, indien:

- het aannemelijk is dat het warmtebedrijf het collectief warmtesysteem conform zijn globaal kavelplan technisch, financieel en organisatorisch niet kan aanleggen en exploiteren;
- er structurele afhankelijkheid van een ander collectief warmtesysteem in een ander warmtekavel bestaat tenzij die structurele afhankelijkheid op korte termijn naar verwachting niet langer zal bestaan.

- In Zuid-Holland is dit vaak het geval, de leiding is dan afhankelijk van een transportleiding die mogelijk door meerdere kavels loopt. Moet B&W dit dan afwijzen? En wat dan? Heeft ACM hier ook adviesrol richting gemeenten? Op grond waarvan kan de gemeente dit anders onafhankelijk toetsen?

2.3.6

6. Indien er meerdere aanvragen zijn ingediend rangschikken burgemeester en wethouders de aanvragen zodanig dat een aanvraag hoger gerangschikt wordt naarmate:

- aannemelijker is dat door de duurzaamheidsstrategie de in artikel 2.16, eerste lid, opgenomen normen bereikt zullen worden;
- de doelmatige en kosteneffectieve aanleg en exploitatie van het collectief warmtesysteem beter wordt geborgd;
- de leveringszekerheid beter wordt geborgd;
- het warmtebedrijf de toekomstige gebruikers beter zal betrekken bij de aanleg, ontwikkeling en exploitatie van een collectief warmtesysteem;
- aannemelijker is dat het door het warmtebedrijf opgestelde globaal kavelplan technisch, financieel en organisatorisch uitgevoerd kan worden.

- Gemeenten moeten vrij zijn in welke criteria worden gehanteerd om werkelijk regie te voeren en recht te doen aan de lokale kenmerken van een kavel. Bij een aanbesteding hebben we meer regie dan bij deze limitatieve lijst van criteria.
- Ook zorg dat er nog nadere regels kunnen worden opgesteld met een AmvB. Gaat de AMvB dan nog langs de Tweede Kamer?
- Duurzaamheid mag alleen worden meegewogen voor zover het bijdraagt aan de CO2 uitstoot en voldoet aan de normen. Gemeenten willen meer ruimte hebben om hierop te selecteren.
- Tarieven mogen niet als criteria gebruikt worden. Dit is onterecht. Tarieven zijn gebaseerd op de kosten. Ook al wordt het redelijk rendement gemaximeerd, wil nog niet zeggen dat elk warmtebedrijf het maximale rendement vraagt. Gemeenten moeten kunnen sturen op betaalbaarheid en daarom kunnen selecteren op rendement/tarieven.
- Waarom is inbesteding niet mogelijk. Gemeenten moeten het recht behouden om één op één een kavel aan te wijzen aan een publiek warmtebedrijf dat in eigendom is

2.3.7	7. Burgemeester en wethouders kunnen advies inwinnen van een adviescommissie.	Worden eisen gesteld aan die adviescommissie en het te geven advies en waar is die adviescommissie van afkomstig? Is dat een commissie van de gemeente of een externe commissie?
2.3.11	<p>11. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:</p> <p>a. de aanwijzingsprocedure;</p> <p>b. de wijze waarop de aanvraag om een besluit als bedoeld in het tweede lid wordt ingediend en de bij de aanvraag om dat besluit te verstrekken gegevens en bescheiden;</p> <p>c. de wijze waarop de aanvraag om een aanwijzing wordt ingediend en de bij de aanvraag om een aanwijzing te verstrekken gegevens en bescheiden;</p> <p>d. het globaal kavelplan, bedoeld in het vierde lid, onderdeel c;</p> <p>e. de termijn waarbinnen de Autoriteit Consument en Markt een besluit als bedoeld in het tweede lid neemt en burgemeester en wethouders een besluit tot aanwijzing nemen;</p> <p>f. de afwijzingsgronden, bedoeld in het vijfde lid;</p> <p>g. de rangschikkingscriteria, bedoeld in het zesde lid, de weging daarvan en de bandbreedte, bedoeld in het achtste lid;</p> <p>h. de adviescommissie;</p> <p>i. de voorschriften en beperkingen die aan een aanwijzing kunnen worden verbonden.</p>	Staat hier nu dat eigenlijk alles weer anders kan worden bij of krachtens AMvB? Dit gaat om wezenlijke wijzigingen. Dan zou zo'n AMvB langs de Tweede Kamer moeten.
2.5	Artikel 2.5 (intrekken aanwijzing) , geheel	<ul style="list-style-type: none"> - Is het een reële mogelijkheid dat een aanwijzing kan worden ingetrokken (nadat een ander warmtebedrijf is aangewezen). Ligt het voor de hand dat andere warmtebedrijven de warmtekavels overnemen? En wat gebeurt er als niemand een kavel wil overnemen en het zittende warmtebedrijf een wanprestatie levert of financieel niet meer in staat is om adequaat te leveren? - Dit is een verplichting die (grote) consequenties kan hebben voor de gemeente. (zie ook 2.28)

2.8 aanhef en a	<p>Het aangewezen warmtebedrijf heeft tot taak om in het gebied binnen het warmtekavel waar in een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet is gekozen voor verwarming door een collectief warmtesysteem:</p> <p>a. een collectief warmtesysteem op een doelmatige wijze aan te leggen, te beheren en te onderhouden;</p>	<p>Misschien ook meer in het algemeen: wat te doen met de aanleg in gronden die niet van de gemeente zijn?</p>
2.8.c.2	<p>2°. indien deze gebouweigenaar op grond van artikel 2.29, vierde lid, te kennen heeft gegeven niet aangesloten te willen worden maar alsnog heeft verzocht om een leveringsaansluiting op een nog aan te leggen of uit te breiden collectief warmtesysteem, tenzij:</p> <p>i. het redelijkerwijs technisch niet mogelijk is de leveringsaansluiting aan te brengen;</p> <p>ii. het aangewezen warmtebedrijf technisch niet in staat is warmte te leveren;</p> <p>iii. door de leveringsaansluiting de overige aan het aangewezen warmtebedrijf opgedragen taken en verplichtingen niet uitgevoerd kunnen worden;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Spijtoptanten of nieuwe bewoners van een huis waarvan de vorige eigenaar heeft aangegeven niet aangesloten te willen worden, kunnen dus de dupe zijn? - 2i t/m 2iii: Hoe wordt dit objectief vastgesteld en kunnen we misbruik van het warmtebedrijf voorkomen? Kaders zijn hiervoor nodig. Ervaring met huidige concessies is dat zonder objectieve gronden hiervan misbruik wordt gemaakt.
2.8.c.3	<p>3°. indien deze gebouweigenaar na de aanleg of uitbreiding van het collectief warmtesysteem heeft verzocht om een leveringsaansluiting, tenzij:</p> <p>i. het redelijkerwijs technisch niet mogelijk is de leveringsaansluiting aan te brengen;</p> <p>ii. het aangewezen warmtebedrijf technisch niet in staat is warmte te leveren;</p> <p>iii. door de leveringsaansluiting de overige aan het aangewezen warmtebedrijf opgedragen taken en verplichtingen niet uitgevoerd kunnen worden;</p>	<p>De aansluitplicht van een warmtebedrijf wordt met deze bepaling vrij onzeker. Wat wordt verstaan onder “redelijkerwijs technisch niet mogelijk is” en “technisch niet in staat is warmte te leveren”? Dit levert grote onzekerheid op voor de gemeente en gebruikers</p>
2.8.g	<p>g. een gebruiker de gegevens te verstrekken die deze voor een efficiënt gebruik van de geleverde warmte op grond van de leveringsovereenkomst nodig heeft;</p>	<p>Hoe worden de kosten hiervoor bepaald?</p>

2.11	geheel	<p>Wat als het kavelplan heel erg afwijkt van het globale kavelplan waarop de aanwijzing is gebaseerd? Welke mogelijkheden heeft de gemeente om een warmtebedrijf te verplichten meer te doen? Uit artikel 2.11.3 en de MvT (p26) zou kunnen worden opgemaakt dat de gemeente in deze situatie de mogelijkheid heeft om vooralsnog geen instemming te verlenen aan het uitgewerkte kavelplan? Is deze veronderstelling juist? Daarnaast komt in de MvT (p26) niet de bevoegdheid naar voren, die de gemeente heeft om – in uiterste geval – de aanwijzing van het warmtebedrijf in te trekken. Gelet op de regierol van de gemeente is het aan te bevelen om gemeenten in de MvT hierover meer duidelijkheid te geven.</p>
2.11.2.c	<p>2. Het uitgewerkt kavelplan bevat: c. de isolatiewaarden en kenmerken van de binneninstallatie en de ventilatie waaraan moet zijn voldaan om de verblijfsruimte te kunnen verwarmen tot een binnentemperatuur van minimaal 20 graden Celsius;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dit legt een belangrijke taak bij de gemeente om te checken deze 'voorwaarden' redelijkerwijs te realiseren is voor de pandeigenaren. - Werpt ook de vraag op hoe dit zich verhoudt tot de in ontwikkeling zijnde (spijtvrije) 'standaard'. Ook ontstaat een coördinatie, communicatievraagstuk indien we vanuit energiebesparing aanvullende isolatie-eisen (willen) stellen. - Onafhankelijke normen zijn hiervoor nodig om de controle te houden op de laagst maatschappelijke kosten.
2.11.2.e	<p>e. de wijze waarop toekomstige gebruikers betrokken worden bij de aanleg, ontwikkeling en exploitatie van het collectief warmtesysteem;</p>	<p>Betekent dit dat inwoners die niet aangesloten willen worden, betrokken dienen te worden bij het participatieproces? Zijn toekomstige gebruikers iedereen in de kavel of enkel alleen de partijen die waarschijnlijk aangesloten willen worden?</p>
2.11.2.g	<p>g. een voorstel voor de planning en fasering van de aanleg van het collectief warmtesysteem; h. een indicatie van de kosten van de aanleg, ontwikkeling en exploitatie van het collectief warmtesysteem;</p>	<p>In de TVW wordt door de gemeente al een wijkvolgorde bepaald. Indien een warmtekavel meerdere wijken beslaat, hoe verhoudt dit voorstel voor de planning en de fasering van de aanleg zich dan tot de wijkvolgorde + jaartallen in de TVW? Dient de warmtepartij zich hieraan te houden of kunnen ze hier vanaf wijken en zo ja, onder welke voorwaarden?</p>

		Gemeente heeft meer regie op de planning dan het warmtebedrijf (door rol TVW, participatieproces, ophalen opt-out en eigen buitenruimte projecten en gebiedsontwikkelingen). Het bepalen van de planning en fasering is meer een rol voor de gemeente dan het warmtebedrijf. Hoe zien jullie dat?
2.11.2.h	h. een indicatie van de kosten van de aanleg, ontwikkeling en exploitatie van het collectief warmtesysteem	<ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in tarieven. Nu proberen we als gemeente te sturen op BAK – gebruikstarieven (tot op zeker hoogte communicerende vaten) Komt die sturingsmogelijkheid dan helemaal te vervallen? - Bij aanwijzen mogen tarieven niet als criteria worden gebruikt en voor het instemmen met het kavelplan is indicatie tarieven een criteria. Kan dan hier alsnog besloten de aanwijzing in te trekken? Wat als de indicatie sterkt afwijkt van de uiteindelijke tarieven?
2.12.2	<p>2. Een investeringsplan bevat:</p> <p>a. een beschrijving en onderbouwing van de voorgenomen investeringen in de aanleg, uitbreiding of vervanging van het collectief warmtesysteem die het aangewezen warmtebedrijf noodzakelijk acht voor de uitvoering van zijn taken, bedoeld in artikel 2.8;</p> <p>b. een beschrijving van de wijze waarop de voorgenomen investeringen passen binnen een lange termijn visie op het collectief warmtesysteem;</p> <p>c. een beschrijving van de gevolgen van de in dit plan opgenomen investeringen voor het bereiken van de in artikel 2.16, eerste lid, opgenomen normen;</p> <p>d. een beschrijving van de wijze waarop de leveringszekerheid zal worden geborgd.</p>	De aanleg van een warmtenet in een kavel kan zo'n 10 jaar of nog wel langer duren (afhankelijk van de grootte van het kavel). Hierdoor heeft een warmtebedrijf met een termijn van 20-30 jaar geen terugverdienmogelijkheid. Hoe gaat Warmtewet daarmee om?
2.15.2.a	Het eerste lid is niet van toepassing indien de ernstige storing het gevolg is van een extreme situatie die niet het aangewezen warmtebedrijf of warmtetransportbeheerder kan worden toegerekend	Onduidelijk wat onder 'extreme situatie' wordt verstaan...potentieel conflictpunt tussen gebruiker en warmtebedrijf waarbij gebruiker hier niet "beschermd" lijkt te worden

2.16.1	1. De gemiddelde uitstoot van CO ₂ ten gevolge van de levering van warmte door een aangewezen warmtebedrijf in een warmtekavel is ten hoogste (...)	<ul style="list-style-type: none"> - De prestatienorm voor CO₂ reductie is dus per kavel. Hoe vorm te geven aan ontwikkelingen waarbij de uitrol van het net vooruit loopt op de aansluiting op duurzame bronnen. Is er een risico op een (tijdelijke) lock-in op een suboptimale bron? Bijvoorbeeld door nu te investeren in deels hernieuwbaar omdat dat op korte termijn nodig is, terwijl er binnen een bepaalde termijn een veel betere oplossing beschikbaar kan zijn die vervolgens uitgesteld wordt omdat er reeds geïnvesteerd is. - Welke invloed heeft de gemeente nog meer in het bepalen welke bronnen worden gebruikt? Kan de gemeente hier richting aan geven of is dit geheel aan het warmtebedrijf?
2.19.1	1. Een in Nederland gevestigd aangewezen warmtebedrijf verstrekt een gebruiker, in aanvulling op de gegevens bedoeld in artikel 230m, eerste lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, voordat de gebruiker gebonden is aan een overeenkomst tot levering van warmte op duidelijke en begrijpelijke wijze de volgende informatie:	Waarom wordt deze verplichting beperkt tot een in Nederland gevestigd warmtebedrijf? Dat is toch totaal niet relevant? Het lijkt me dat ieder warmtebedrijf aan deze verplichting moet voldoen.
2.19.1.d	d. de isolatiewaarden en kenmerken van de binneninstallatie en ventilatie waaraan moet zijn voldaan om de verblijfsruimte te kunnen verwarmen tot een binnentemperatuur van minimaal 20 graden Celsius, voor zover er warmte ten behoeve van ruimteverwarming wordt geleverd;	<ul style="list-style-type: none"> - Wat als de aanlevertemperatuur binnen het warmtekavel wordt verlaagd. Wat zijn dan de mogelijkheden voor bestaande aangeslotenen? Zij moeten dan gedwongen passende schil & installatiemaatregelen nemen óf zich laten afsluiten (maar zich dan warm moeten krijgen met een alternatieve verwarmingsmethode). - Bovendien is nergens in de wet voorzien in een procedure voor dit geval tav rechten en plichten en rol gemeente daarin. - Gaat een warmtebedrijf dan niet extra isolatie-eisen stellen zodat ze ruimschoots aan deze verplichting kunnen voldoen? Kan dat niet beter worden gespecificeerd? En wat als een gebruiker voldoet aan

		alle eisen en het wordt geen 20 graden in zijn/haar woning.
2.20.1	1. Een overeenkomst tot levering van warmte kan door een verbruiker door middel van een opzegging 5 jaar na aanvang van de levering van warmte door middel van de aansluiting van het gebouw op het collectief warmtesysteem worden ontbonden.	<ul style="list-style-type: none"> - Waar is de 5 jaar termijn op gebaseerd? - Hier wordt waarschijnlijk bedoeld dat niet eerder kan worden opgezegd dan na 5 jaar na de aansluiting op het net. De huidige formulering zegt echter dat het alleen precies na 5 jaar kan.
2.20.2	2. Een aangewezen warmtebedrijf geeft geen gevolg aan de opzegging indien: <ul style="list-style-type: none"> a. het technisch niet mogelijk is de levering van warmte aan die verbruiker geheel te beëindigen; b. beëindiging van de levering van warmte aan een kleinverbruiker leidt tot aanzienlijk blijvend nadeel voor een andere verbruiker. 	Hier zijn heldere criteria nodig om conflicten te voorkomen. Worden die nog toegevoegd aan de wet?
2.26.3a	3. In afwijking van het tweede lid kunnen als onderdeel van de warmteverdeelsystematiek aan een individuele verbruiker worden toegerekend: <ul style="list-style-type: none"> a. de kosten van verbruik in het gemeenschappelijk belang; b. redelijke kosten voor de uitvoering van de warmteverdeelsystematiek 	<ul style="list-style-type: none"> - Betekent dit dat de warmteverliezen tussen centraal afleverpunt (onder in flat) en de individuele meter in de meterkast toegerekend mag worden aan de eindverbruikers? Dit is nu niet het geval. - Hoe transparant zijn deze kosten? Redelijk is niet verder gedefinieerd.
2.26.6	Op daartoe strekkend verzoek van een verbruiker laat een aangewezen warmtebedrijf eenmalig door een onafhankelijk, voor zowel de verbruiker als het aangewezen warmtebedrijf deskundig onderzoek uitvoeren naar de mate waarin de warmteverdeelsystematiek voor de verbruiker, voldoet aan het eerste tot en met derde lid. De helft van de kosten van dit onderzoek komt voor rekening van het aangewezen warmtebedrijf.	Wie betaalt de andere helft van de kosten? Komt dit voor rekening van de verbruiker? Zo ja, dan hier ook zo transparant en volledig mogelijk beschrijven voor de verbruiker.
2.27.1	1. Een aangewezen warmtebedrijf treedt op verzoek van een ieder in overleg over de toegang tot het collectief	M.b.t. derdentoegang is er nu alleen een verplichting voor het warmtebedrijf om in overleg te treden. Er is geen plicht om derden ook daadwerkelijk toe te laten (al dan niet onder voorwaarden).

	warmtesysteem ten behoeve van inkoop, transport of levering van warmte.	Ook lid 4 regelt alleen maar zaken over het verzoek, de informatie en de termijnen.
2.27.3	3. Een aangewezen warmtebedrijf doet een verzoeker een gemotiveerde schriftelijke beslissing toekomen over het verlenen van toegang tot het collectief warmtesysteem.	Het nemen van een schriftelijke, gemotiveerde beslissing zou wat ons betreft sterker mogen worden gemaakt. Bijvoorbeeld door op te nemen dat toegang alleen mag worden geweigerd wanneer in redelijkheid van het Warmtebedrijf niet kan worden geveerd dat toegang moet worden verleend. Daar moeten dan zwaarwegende gronden voor worden aangevoerd. De reden hiervan is dat third party acces belangrijk is voor een optimale benutting van een warmtenet. Hier dienen transparante regels en mogelijk dwingende regels voor worden opgesteld om misbruik van (bestaande) monopolieposities te voorkomen.
2.27.4	4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over: a. de eisen waaraan een verzoek ten minste moet voldoen; b. de termijn waarbinnen de informatie wordt verschaft; c. de termijn waarbinnen het overleg tussen het aangewezen warmtebedrijf en de verzoeker wordt gestart.	Is het niet logischer om voorwaarden toetreding niet bij gemeente te leggen vanwege regie op lokale bronnen en initiatieven? Nu bij Rijk.
2.28.1	1. Een aangewezen warmtebedrijf beschikt over het economisch eigendom van het warmtenet van een collectief warmtesysteem.	Op wie rust het juridisch eigendom?
2.28.1	“Het aangewezen warmtebedrijf beschikt over het economisch eigendom van het warmtenet van een collectief warmtesysteem”	In de MvT wordt dit verbonden aan het feit dat alleen in deze situatie een partij de integrale verantwoordelijkheid kan dragen voor de gehele warmteketen (“... het economisch eigendom van het warmtenet (wordt) als noodzakelijke voorwaarde gezien”). Argumentatie hiervoor ontbreekt echter. Waarom zou dit voor het net gelden en niet voor productie? Voor productie zal het warmtebedrijf contracten moeten afsluiten om integraal verantwoordelijk te zijn, waarom zou dat niet kunnen voor de infrastructuur?
2.28.3	3. Het warmtebedrijf waarvan de aanwijzing is ingetrokken heeft recht op een tegenprestatie die de marktwaarde van de verschaftte rechten op het warmtenet vertegenwoordigt.	- Dit is onvoldoende scherp geformuleerd. In zo'n geval zijn er de grootste investeringen al gedaan en zijn er alleen nog positieve opbrengsten nodig om de investering terug

		<p>te verdienen. In zo'n geval heeft het warmtebedrijf geen recht op de marktwaarde van de verschaftte rechten op het warmtenet. Het warmtebedrijf heeft recht op een tegenprestatie die de waarde van de resterende levering tussen het moment van intrekken en het einde van het leveringscontract vertegenwoordigt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet duidelijk is wie de tegenprestatie waar het warmtebedrijf recht op heeft moet betalen. Wordt hiermee de gemeente bedoeld? Als dat zo is dan is intrekken altijd een hele dure aangelegenheid.
2.28.5	4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de overdracht van het economisch eigendom van het warmtenet en de tegenprestatie.	Dit wordt een hele belangrijke AMVB. O.a. de wijze waarop de marktwaarde wordt vastgesteld zal steeds een groot discussiepunt zijn.
2.29.1	1. Burgemeester en wethouders zenden binnen een bij ministeriële regeling te bepalen tijdstip voor de aanleg of uitbreiding van een collectief warmtesysteem een gebouweigenaar van een gebouw met een verwachte individuele leveringsaansluiting van maximaal 100 kilowatt, dat zich bevindt in het gebied binnen een warmtekavel waar in een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet is gekozen voor verwarming door een collectief warmtesysteem:	De gebouweigenaar kan in dat geval geen gebruik (meer) maken van warmte die wordt geleverd via een collectief gasnet. Dus hier staat impliciet dat gemeente bij aanleg warmtenet ook besluit dat gasnet gaat verdwijnen. Geen keuze meer of mensen van het gas af gaan, hooguit alternatief mogelijk (opt out) Benieuwd welke termijnen hier gaan gelden!
2.29.4	4. Indien een gebouweigenaar binnen de termijn, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, of het tweede lid, onderdeel b, niet te kennen heeft gegeven niet aangesloten te willen worden op een nog aan te leggen of uit te breiden collectief warmtesysteem en geen warmte te willen afnemen, wordt de gebouweigenaar geacht aangegeven te hebben op het collectief warmtesysteem aangesloten te willen worden en warmte te willen afnemen.	<ul style="list-style-type: none"> - Kan dit juridisch gezien? Een eigenaar kan namelijk de toegang weigeren van de warmteleverancier om de werkzaamheden in zijn/haar woning te doen. Op basis van welke rechten kan een warmtebedrijf dit dan afdwingen? En hoe vaak moet een eigenaar dan zijn benaderd en wat is een ruime termijn? In wijkaanpakken zijn voorbeelden van eigenaren of huurders die meerdere maanden in het buitenland zijn vanwege werk en hun post niet lezen. Dit gaat veel gedoe geven!

		<ul style="list-style-type: none"> - In geval van grootverbruikers, voor het vaststellen van het omgevingsplan. Stel er doen te weinig mee, hoe zit dat dan met aanwijzing warmtebedrijf dat dan al is gedaan.
2.30	Burgemeester en wethouders zenden de gebouweigenaar opnieuw een verzoek als bedoeld in artikel 2.29, eerste of tweede lid, onderdeel b, indien de gebouweigenaar eerder te kennen heeft gegeven niet aangesloten te willen worden op een nog aan te leggen of uit te breiden collectief warmtesysteem, en burgemeester en wethouders toestemming hebben geweigerd voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7, eerste lid, van de Omgevingswet.	Dit betekent dat er duidelijke gronden moeten komen waarop een alternatieve aanvraag (bijv. WKO) beoordeeld gaat worden. En dat we moeten nadenken over een koude-oplossing als er geen wko wordt toegestaan?
2.30	Burgemeester en wethouders zenden de gebouweigenaar opnieuw een verzoek als bedoeld in artikel 2.29, eerste of tweede lid, onderdeel b, indien de gebouweigenaar eerder te kennen heeft gegeven niet aangesloten te willen worden op een nog aan te leggen of uit te breiden collectief warmtesysteem, en burgemeester en wethouders toestemming hebben geweigerd voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7, eerste lid, van de Omgevingswet.	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe wordt toezicht gehouden dat dit gelijkwaardig alternatief ook wordt gerealiseerd? Het kan voor komen dat iemand een all electric oplossing presenteert en uiteindelijk zijn/haar woning gaan verwarmen met gasflessen. Wie controleert dat? - Hoe verhoudt het treffen van een gelijkwaardige maatregel zich met de huidige concessiegebieden (bijv in Rotterdam) waarbinnen, voor wat betreft nieuwbouw, geen beroep op de gelijkwaardigheidsbepaling kan worden gedaan?
2.30	Burgemeester en wethouders zenden de gebouweigenaar opnieuw een verzoek als bedoeld in artikel 2.29, eerste of tweede lid, onderdeel b, indien de gebouweigenaar eerder te kennen heeft gegeven niet aangesloten te willen worden op een nog aan te leggen of uit te breiden collectief warmtesysteem, en burgemeester en wethouders toestemming hebben geweigerd voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7, eerste lid, van de Omgevingswet.	Verheldering of dit het artikel is waarop we nadere regels kunnen stellen aan het alternatief, bijv vanwege afspraken RES beperken elektriciteitsvraag, maar ook aantasting ruimtelijke kwaliteit/straatbeeld vanwege wirwar aan oplossingen?

2.32	De artikelen 2.29, 2.30 en 2.31 zijn van overeenkomstige toepassing op degene die voornemens is na de termijn, bedoeld in artikel 2.29, eerste lid, onderdeel b, of het tweede lid, onderdeel b, een gebouw op te richten dat zich bevindt in het gebied binnen een warmtekavel waar in een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet is gekozen voor verwarming door een collectief warmtesysteem.	Ergo, een nieuwe te bouwen gebouw krijg het recht om GEEN warmte te krijgen, maar een eigen voorziening te organiseren. Bijvoorbeeld WKO. Klopt dit?
2.33.3	3. Indien een gebouweigenaar van een gebouw met een individuele leveringsaansluiting van meer dan 100 kilowatt na 5 jaar na de aansluiting op het collectief warmtesysteem een aangewezen warmtebedrijf verzoekt om afgesloten te worden van het collectief warmtesysteem, kan een aangewezen warmtebedrijf voor de afsluiting een op verzoek van het warmtebedrijf door de Autoriteit Consument en Markt vast te stellen tarief in rekening brengen dat hoger kan worden vastgesteld indien de afsluiting een significant negatief effect heeft op de haalbaarheid van de exploitatie van het collectief warmtesysteem van het aangewezen warmtebedrijf.	<ul style="list-style-type: none"> - Dit lijkt op een soort boete op uitreding om te zorgen voor bijv genoeg betalende klanten. Maar wanneer treedt dit op, bij 1 uitreder, pas bij 10? Welke rechtszekerheid geeft dit de consument vooraf? Mij voorstel zou zijn om aan te dringen op een procedure waarbij dit reeds bij voorbaat wordt vastgelegd. - Wat gebeurt er als het warmtebedrijf te veel kleine eindgebruikers krijgt die na 5 jaar niet meer willen aangesloten zijn op het warmtenet en het niet meer rendabel wordt om het te blijven exploiteren?
2.5-2.25		Hoe zit het met eigendom na verlopen van 20-30 jaar. Hoe wordt er dan omgegaan met evt restwaarde?
3 – kleine collectieve warmtesystemen		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
3.1	1. Burgemeester en wethouders kunnen op aanvraag van een warmtebedrijf voor een klein collectief warmtesysteem voor minimaal 20 en maximaal 30 jaar een ontheffing verlenen van artikel 2.2, eerste lid, voor een in de ontheffing aangeduid gebied.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie ook relatie 2.2. Boven die drempel kom je al snel zodat je als lokaal initiatief bijna aan dezelfde voorwaarden moet voldoen als het aangewezen warmtebedrijf. Is deze eis niet te zwaar en belemmert dat niet draagvlak en snelheid? - Ik begrijp de relatie met 2.2 niet helemaal. Wie vraagt nu wat aan?

3.1.1.c	c. de ontheffing significant negatieve effecten heeft op haalbaarheid van de aanleg en exploitatie van het collectief warmtesysteem van het aangewezen warmtebedrijf voor het warmtekavel waarbinnen het gebied waar de aanvraag betrekking heeft zich bevindt;	Aan de hand waarvan wordt bepaald of sprake is van significante negatieve effecten? Moet deze vraag ook aan het warmtebedrijf worden voorgelegd? Dit kan conflicten opleveren! Wie bepaalt of het significant effect heeft? En wat is significant?
3.1.2	Burgemeester en wethouders beslissen afwijzend op een aanvraag om een ontheffing, indien.	Op grond waarvan kan de gemeente dit toetsen? Op basis van advies van de eerder genoemde adviescommissie in artikel 2? Krijgt de gemeente een dergelijk advies of kan zij daarom verzoeken?
3.2.4	4. Indien de ontheffing op grond van het eerste lid, onderdeel b, wordt ingetrokken wordt het warmtebedrijf een op grond van artikel 2.3, eerste lid, aangewezen warmtebedrijf. De beperkingen en voorschriften verbonden aan de ontheffing gaan gelden als aan de aanwijzing verbonden beperkingen en voorschriften.	Een ontheffing wordt ingetrokken indien deze geen betrekking meer heeft op een klein collectief systeem. In dat geval wordt het warmtebedrijf een aangewezen warmtebedrijf. Hoe verhoudt dit warmtebedrijf zich dan tot het oorspronkelijk in het gebied aangewezen warmtebedrijf en de daaraan gegeven exclusieve rechten?
MvT 3.6.4	Omdat keuzes ten aanzien van leveringszekerheid, betaalbaarheid, duurzaamheid en het groeitempo van het net onderling sterk samenhangen moeten deze integraal meegenomen worden in het investeringsplan.	Hoe wordt betaalbaarheid gekwantificeerd? Bij leveringszekerheid, duurzaamheid, groei van het net is dit wat eenvoudiger.
H4 – verhuurders en vve's		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
4.1	1. Een verhuurder of een vereniging van eigenaars of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm meldt aan burgemeester en wethouders de voorgenomen warmtelevering door middel van een zelfstandig functionerend collectief warmtesysteem aan minimaal 10 natuurlijke personen of rechtspersonen met een individuele leveringsaansluiting van maximaal 100 kilowatt die warmte afnemen van: a. hun verhuurder;	<ul style="list-style-type: none"> - Positief dat er ruimte wordt geboden aan warmtecoöperaties. Maar wat als deze coöperaties aan meer dan 500 huishoudens willen leveren? - Wat is een met een VvE vergelijkbare rechtsvorm; waaraan moet dan zoal worden gedacht?

	b. de vereniging van eigenaars of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm waarbij deze zijn aangesloten.	
4.2	<p>2. Burgemeester en wethouders beslissen afwijzend op een aanvraag om een ontheffing indien:</p> <p>a. de ontheffing significant negatieve effecten heeft op haalbaarheid van de aanleg en exploitatie van het collectief warmtesysteem van het aangewezen warmtebedrijf voor het warmtekavel waarbinnen het gebied waarop de aanvraag betrekking heeft zich bevindt;</p> <p>b. de warmtelevering onlosmakelijk verbonden is met de warmtelevering elders waardoor deze systemen gezamenlijk een zelfstandig functionerend systeem zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe worden significante negatieve effecten bepaald? Zijn objectieve kaders voor nodig. - Stel een vve of verhuurder gaat een WKO doen op eigen grond. Kunnen we dit dan zomaar weigeren, heb je dan niet met andere regelgeving te maken?
H5 - warmtetransportnetten		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
5, MvT 6.3	<p>Uiteraard is het ook mogelijk dat het transporteren van warmte gewenst is maar dat dit alleen ten behoeve is van maar een enkel warmtebedrijf dat actief is in de regio, of dat er een beperkt aantal mogelijke afnemers zijn die onderling goede afspraken kunnen maken over de aanleg en gebruik van transportleiding naar een gemeenschappelijke bron. In die gevallen is aparte regulering voor een warmtetransportnet niet noodzakelijk en mogelijk zelfs contraproductief, omdat het de ruimte voor onderling gewenste afspraken in de weg kan staan. Het is dus alleen in geval de minister een warmtetransportbeheerder voor een regio heeft aangewezen dat er aparte regulering geldt voor regionaal warmtetransport van meerdere bronnen naar meerdere afnemers.</p>	<p>Wat zijn de consequenties voor bestaande transportnetten die nu niet als transportnetten zijn aangemerkt? Hoe borgen we dat deze ook deze toegankelijk worden gemaakt, zoals de functie is van transportnetten?</p>
5.1	<p>1. Onze Minister kan op aanvraag van een onderneming voor minimaal 20 en maximaal 30 jaar een warmtetransportbeheerder aanwijzen van een bestaand of nog aan te leggen warmtetransportnet ten behoeve van het transport van warmte in een in de aanwijzing aangeduid gebied.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Waarom op aanvraag van een onderneming? Zou dit niet meer een verzoek moeten zijn van gemeenten bij elkaar? - Opmerkelijk dat de aanwijzing van een onderneming als warmtetransportbeheerder niet via een transparante procedure plaatsvindt. Alleen het aanleg en beheer van

		<p>het warmtetransportnet wordt met een onafhankelijk netbeheerder geregeld. De rest van de infrastructuur niet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de WCW opnemen wat er gebeurt na 30 jaar.
5.1.6	<p>6. Onze Minister beslist in ieder geval afwijzend op een aanvraag indien:</p> <p>a. het warmtetransportnet niet op een efficiënte wijze de warmtebronnen kan ontsluiten ten behoeve van het transport van warmte naar afnemers van warmte van een warmtetransportnet of collectieve warmtesystemen die van belang zijn voor de regionale warmtevoorziening;</p> <p>b. ook zonder de aanwijzing van een warmtetransportbeheerder de gewenste ontwikkeling van de warmtevoorziening in de regio door onderlinge samenwerking op gang kan komen;</p> <p>c. de onderneming niet voldoet aan de artikelen 5.11, 5.12 of 5.14</p>	<p>In de MvT wordt deze optie benoemt in geval van een grote regionale bron, zoals bijvoorbeeld in Zuid-Holland. Ook lijkt de eis dat kavels niet van elkaar afhankelijk zijn, te wijzen richting gebruik van deze optie. Echter dit artikel lijkt te wijzen op de mogelijkheid dat warmtebedrijven er onderling uitkomen. Vraag is waar ligt dan uiteindelijk de regie om tot goed systeem te komen van kavelverdeling.</p>
5.1.4	<p>De Autoriteit Consument en Markt kan aan het besluit op grond van het derde lid voorschriften en beperkingen verbinden.</p>	<p>Onduidelijk is wat met 'beperkingen' in relatie tot lid 3 bedoeld wordt. Warmtewet hierop nader concretiseren.</p>
5.2	<p>Onze Minister kan een aanwijzing intrekken indien:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Consequenties van de intrekking zijn niet duidelijk. Warmtewet dient te voorzien in een heldere eenduidige set van criteria. - Onduidelijk is of er sprake is van losse criteria of cumulatieve criteria.
5.7	<p>Niet uit kunnen voeren van de wettelijke taak</p>	<p>Onduidelijk is hoe met bijbehorende kosten wordt omgegaan. Warmtewet hierop aanvullen.</p>
5.5.1	<p>1. Onze Minister kan ambtshalve of op verzoek van de warmtetransportbeheerder besluiten dat een bestaand warmtenet of een deel van een bestaand warmtenet onderdeel uitmaakt van het warmtetransportnet, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, indien:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn gemeenten waar het transportnet in handen is van een publiek warmtebedrijf dat zowel levering als transport doet. Om tot een goede kavelverdeling te komen met een optimale marktwerking is deze transportleiding nodig. Hoe kan dit worden geborgd? - Er zijn ook transportnetten die nu in handen zijn van reguliere warmtebedrijven. Om de toegankelijkheid van

		deze netten te borgen is het goed om hier regels voor op te nemen, zodat de functie van het transportnet volledig wordt benut en er geen misbruik wordt gemaakt van de monopolie positie van deze warmtebedrijven.
5.11	Een warmtetransportbeheerder maakt geen deel uit van een groep () waartoe ook een rechtspersoon of vennootschap behoort die in het gebied, () warmte produceert, levert of daarin handelt.	Warmtetransportbeheerder mogen nevenactiviteiten ondernemen voorinfrastructuur en transport voor ander energiedragers. Krijgen netbeheerders omgekeerd ook wettelijke mogelijkheid om infrastructuur- en transport van warmte te ontplooien?
5.19	Een partij met een warmtetransportaansluiting kan van een producent van restwarmte of een producent uitsluitend warmte afnemen voor zover de warmtetransportbeheerder warmtetransportcapaciteit aan deze partij ter beschikking heeft gesteld.	In de wet ontbreekt de mogelijkheid dat de partij met een warmtetransportaansluiting via een andere partij dan de producent warmte afneemt. Warmtewet hierop aanvullen.
H6 - warmteproductie		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
6.1	1. Een producent van restwarmte die deze warmte loost stelt deze om niet ter beschikking aan een warmtebedrijf voor zover die daarom heeft verzocht en indien dit feitelijk mogelijk is gemaakt door het warmtebedrijf.	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de implicaties van dit artikel? Goed dat er geen perverse prikkel is om minder efficiënte installaties te bouwen ten behoeve van restwarmte (zie ook onvermijdbare thermische energie). Echter het kostenplaatje wordt heel relevant in de keuze van warmtebedrijf welke bronnen te ontsluiten (restwarmte vs ted, teo, etc). Daarnaast ontbreekt elke titel voor de gemeente om hier nadere eisen aan te stellen, tenzij we dat doen via omgevingswet. Vraag is of we daarmee dit recht wel mogen inperken. - Dit artikel gaat voorbij aan andere vormen van in te richten of reeds ingerichte warmteketens/organisatie vormen. Warmtewet aanvullen dat ook andere organisatievormen mogelijk zijn.
H7 - Tariefregulering		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie

algemeen	Juist ontbreken van tekst	<ul style="list-style-type: none"> - Ondanks dat in de MvT gewezen wordt op marktfalen, etc, wordt toch de hele warmtekavelsystematiek en de tariefregulering blijkbaar als voldoende gezien om de door het rijk gewenste woonlastenneutraliteit te borgen. Dat lijkt lastig vol te houden zeker met de tariefdifferentiatie die per kavel op basis van kosten mogelijk wordt gemaakt. Het sturen erop wordt bijna exclusief toebedeeld aan de ACM. Onduidelijk is soms of nu het Rijk, gemeente of de ACM in de lead is. - Onduidelijk is hoe wordt omgegaan met kaveloverstijgende utiliteiten om onder andere de leveringszekerheid te borgen en de betaalbaarheid te optimaliseren in de warmteketen.
7.1.1	<p>1. Een aangewezen warmtebedrijf brengt voor het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.8, ten hoogste tarieven in rekening bij een kleinverbruiker die door de Autoriteit Consument en Markt zijn vastgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. op grond van artikel 7.3, of b. op grond van artikel 7.6, derde lid, waarbij geldt dat het aangewezen warmtebedrijf een kleinverbruiker voor de eerste 5 jaar na aanvang van de warmtelevering niet een hoger tarief in rekening kan brengen dan het maximale tarief, bedoeld in artikel 2.29, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, voor zover een verzoek als bedoeld in artikel 2.29, eerste lid, onderdeel b, is gedaan. 	<p>In de wet wordt bij verschillende gebruikers de tarieven anders gereguleerd. Dit kun je niet los van elkaar zien. Een rechtvaardige kostenverdeling is nodig om ongelijkheid tussen verschillende gebruikers onderling, maar ook tussen kavels onderling te voorkomen. Het gaat dan niet om verschil in tarieven op basis van werkelijke kosten, maar verschil in hoe de kosten worden verdeeld. Hoe gaat de wetgever dit voorkomen?</p>
7.3.1	<p>1. De Autoriteit Consument en Markt kan in afwijking van artikel 7.2, eerste lid, tarieven voor een reguleringsperiode van 2 jaar vaststellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. voor de eerste twee reguleringsperiodes; b. indien omstandigheden te voorzien zijn die een significant en een niet aan de aangewezen warmtebedrijven toe te rekenen effect zullen hebben op de kosten van de levering van warmte door alle aangewezen warmtebedrijven waardoor een kortere reguleringsperiode gerechtvaardigd is. 	<p>Hebben we het hier niet over <i>maximum</i> tarieven? Dat maakt ook artikel 7.4.4 logischer (“de tarieven kunnen verschillen”).</p>

7.4.1	1. De Autoriteit Consument en Markt stelt voor een reguleringsperiode de maximale tarieven vast die een aangewezen warmtebedrijf voor het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.8, in rekening kan brengen bij een kleinverbruiker	Hoe bepaalt de ACM de tarieven? De BAK en warmtetarieven zijn communicerende vaten. Gemeenten willen hierop kunnen sturen. Bijvoorbeeld door meer op te nemen in de BAK dan in de tarieven. Dat landt nu in een AMvB?
7.4.2 & 7.6.2	2. De tarieven zijn non-discriminatoir en kunnen worden berekend op grond van: a. een kostengebaseerde correctie van het gasreferentietarief waarbij uitgegaan wordt van een redelijk rendement, of b. een kostengebaseerd referentietarief.	Kunnen er ook verschillende tarieven gaan gelden voor kleinverbruikers? Dat kleinverbruikers keuze hebben tussen verschillende soorten verdeling van tarieven? Zoals meer vastrecht en lager uurtarief of andersom?
7.4.7	7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over: a. de kostengebaseerde correctie van het gasreferentietarief, het kostengebaseerd referentietarief of het redelijke rendement, bedoeld in het tweede lid; b. de goederen en diensten, bedoeld in het vijfde lid; c. de wijze waarop onderscheid kan worden gemaakt tussen een vast, variabel, eenmalig of periodiek tarief.	<ul style="list-style-type: none"> - Voor het vaststellen van de tarieven is het nodig om te bepalen hoe de kosten tussen eindgebruikers (klein- en grootverbruikers) onderling worden verdeeld. Wordt dat uitgewerkt in de nadere regels? - Gemeenten hebben nu nog wel mogelijkheden om te sturen op tarieven door voorwaarden op te nemen in een aanbesteding. En in de WCW vervalt deze regiemogelijkheid voor gemeenten. Dan hebben we op een van de belangrijkste publieke belangen geen regie meer.
7.5.2	2. De methode op basis waarvan de toegestane inkomsten worden vastgesteld is kostengebaseerd inclusief een redelijk rendement en bevat een efficiëntieprikkel die het aangewezen warmtebedrijf stimuleert efficiënte kosten te maken die in het economisch verkeer gebruikelijk zijn.	Wat wordt verstaan onder 'redelijk rendement'? Welke berekeningsmethodiek wordt daarbij toegepast? En worden de rendementen voor verschillende type warmtebedrijven gedefinieerd (zoals integraal warmtebedrijf, warmtebedrijf dat zelf niet de inkoop doet, warmtebedrijf dat gebruik maakt van een transportnet, etc.).
7.5.5	5. De toegestane inkomsten worden op bij algemene maatregel van bestuur bepaalde wijze berekend: a. per warmtebedrijf of voor meerdere warmtebedrijven gezamenlijk; b. per type collectief warmtesysteem; c. per warmtekavel.	De kans bestaat dus dat de ene gemeente gaat meebetalen aan kavels uit andere gemeenten die minder rendabel zijn. Hoe zien jullie dit?

7.9.1	1. Een aangewezen warmtebedrijf dat warmte levert aan een grootverbruiker brengt voor de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 2.8, tarieven in rekening die zijn vastgesteld met inachtneming van een vooraf door hem opgestelde berekeningsmethode waarbij geldt dat het aangewezen warmtebedrijf de eerste 5 jaar na aanvang van de warmtelevering niet een hoger tarief in rekening kan brengen dan het maximale tarief, bedoeld in artikel 2.29, tweede lid, onderdeel a, onder 3 ^o , voor zover een verzoek als bedoeld in artikel in artikel 2.29, tweede lid, onderdeel b, is gedaan.	Het warmtebedrijf mag voor grootverbruikers de tarieven (neem aan dat dit gaat over de BAK, vastrecht en GJ tarieven) zelf bepalen. Hoe ga je dan kostenverdeling toepassen en socialiseren over de verschillende eindgebruikers. Dat kan pas tarieven voor kleinverbruikers en grootverbruikers vaststellen. Een net is een collectief net. Dan kun je dit niet van elkaar los zien. Het is nodig dat hiervoor een kostenverdelingsystematiek komt dat door een onafhankelijke partij wordt ontwikkeld.
7.15.1	Een warmtetransportbeheerder zendt de Autoriteit Consument en Markt elk jaar een transporttariefvoorstel.	De termijn van Tariefregulering collectieve warmtelevering en de termijn voor vaststelling warmtetransporttarief komen niet overeen, waardoor een financieel risico wordt geïntroduceerd voor de leverancier van warmte. De warmtewet dient uit te gaan van gelijke vaststellingstermijn voor levering en transport.
7.15.9	9. Indien het methodebesluit bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is vernietigd of bij een onherroepelijk besluit op bezwaar is herroepen, herberekent de Autoriteit Consument en Markt zo nodig de tarieven op grond van het vierde lid met inachtneming van die uitspraak of dat besluit op bezwaar. De uitkomsten van de herberekening verdisconteert de Autoriteit Consument en Markt in de tarieven voor het volgende jaar.	Wie is bevoegd ter zake van methodebesluit; het CBb?
H13 – overige bepalingen		
Artikel	Tekst waar het om gaat	Reactie
13.1	Gedeputeerde staten, provinciale staten, burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn niet bevoegd in het belang van een betrouwbare, betaalbare en CO2-arme warmtevoorziening regels te stellen ten aanzien van het transport en de levering van warmte door een warmtebedrijf en de inkoop en productie van warmte ten behoeve daarvan, het transport van warmte door middel van een warmtetransportnet, de tarieven die in dat verband in rekening kunnen worden	<ul style="list-style-type: none"> - Klopt het dat met deze regel de decentrale overheden elke vorm van sturing op publieke belangen wordt verboden / onmogelijk gemaakt? - Warmtewet is uitputtende regeling en (oa) gemeenten kunnen geen aanvullende regels stellen. Beperkt ons dat ergens?? Volgens mij dus geen nadere bepalingen over wijze waarop socialisering van tarieven plaatsvindt. Mogen gemeenten dan ook geen nadere eis aan bv

	<p>gebracht, de productie van warmte en de ter beschikking stelling van restwarmte aan een warmtebedrijf of warmtetransportbeheerder.</p>	<p>temperatuurregime of tempo waarin CO2 uitstoot gereduceerd wordt stellen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe verhoudt dit zich tot art. 2.3.10: “Burgemeester en wethouders kunnen voorschriften en beperkingen aan een aanwijzing verbinden”. Juist om als gemeenten regie te hebben is ruimte voor lokaal maatwerk nodig en moeten gemeenten de mogelijkheid hebben om aanvullende regels te kunnen stellen. - Gemeente en provincies mogen geen regels stellen die binnen reikwijdte van de wet vallen. Zoals EZK in brief van december heeft aangegeven, zijn warmtenetten vooral lokaal. Het is daarom beter om de wet beperkt te houden en algemene kaders te geven om zo maatwerk binnen gemeenten of regio's mogelijk te maken.
<p>14 – slot en overgangsbepalingen</p>		
<p>Artikel</p>	<p>Tekst waar het om gaat</p>	<p>Reactie</p>
<p>14.2</p>	<p>1. Als warmtekavel wordt beschouwd het gebied waarbinnen een natuurlijk persoon of rechtspersoon in een besluit of overeenkomst het recht van burgemeester en wethouders heeft verkregen warmte te leveren aan verbruikers.</p> <p>2. Als warmtekavel wordt beschouwd het gebied waarin de warmtelevering feitelijk plaatsvindt indien een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder dat daaraan een besluit van of overeenkomst met burgemeester en wethouders aan ten grondslag ligt warmte levert aan verbruikers.</p> <p>3. Het gebied, bedoeld in het tweede lid, omvat in ieder geval het gebied waarvoor alle noodzakelijke besluiten zijn verkregen om warmte te kunnen transporteren en te leveren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Concessiegebieden voldoen niet aan de definities van warmtekavel als hier genoemd. Er is weliswaar sprake van een gebied waarbinnen de concessiehouder op grond van een (concessie)overeenkomst warmte leveren, maar de verbruikers/natuurlijke personen of rechtspersonen nemen die warmte niet (altijd) af van hun verhuurder, vve of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm (lid 1). Dit deel van het overgangsrecht lijkt uitsluitend te zien op warmtebedrijven die tevens VVE of verhuurder zijn. - Je zou ook kunnen zeggen dat in de concessiegebieden de warmte feitelijk plaatsvindt, maar er ligt daarbij nu juist wel een overeenkomst aan ten grondslag (lid 2). - Dit artikel lijkt ook niet te rijmen met MvT waarin in algemene zin wordt aangegeven dat het gebied waar een bestaand warmtesysteem ligt, bijvoorbeeld op basis van

een concessie, wordt omgezet naar een warmtekavel.

Hoe moet dit worden gezien?

- Worden bestaande concessiehouders nu wel of niet automatisch aangewezen als kavel-eigenaren? De afspraken gaan vaak alleen over nieuwbouw en kunnen niet zomaar een op een worden toegepast op bestaande bouw. Het is niet zeker dat het warmtebedrijf dit wil. Ook heeft een gemeente geen mogelijkheid om voor een andere partij te kiezen, als de zittende partij niet geschikt lijkt om bestaande bouw aan te gaan sluiten. Hoe kunnen gemeente die al concessies hebben uitgegeven nog regie voeren?